

Norwegian Ministry
of Foreign Affairs

INSTITUTE FOR
WAR & PEACE REPORTING

АСОЦІАЦІЯ
СПРИЯННЯ
САМООРГАНІЗАЦІЇ
НАСЕЛЕННЯ
КРОПИВНИЦЬКИЙ

ВОЛОШИНА А.В.

ЗАПРОВАДЖЕННЯ ФІНАНСОВОЇ АВТОНОМІЇ ШКІЛ: АНАЛІЗ ЗАКОНОДАВСТВА ТА ПРАКТИЧНІ ІНСТРУМЕНТИ РЕАЛІЗАЦІЇ

КРОПИВНИЦЬКИЙ
2020

Norwegian Ministry
of Foreign Affairs

INSTITUTE FOR
WAR & PEACE REPORTING

АСОЦІАЦІЯ
СПРІЯННЯ
САМООРГАНІЗАЦІЇ
НАСЕЛЕННЯ
КРОПИВНИЦЬКИЙ

ВОЛОШИНА А.В.

**ЗАПРОВАДЖЕННЯ
ФІНАНСОВОЇ
АВТОНОМІЇ ШКІЛ:
АНАЛІЗ
ЗАКОНОДАВСТВА ТА
ПРАКТИЧНІ
ІНСТРУМЕНТИ
РЕАЛІЗАЦІЇ**

КРОПИВНИЦЬКИЙ
2020

УДК 316.4
В 68

ВОЛОШИНА А. ЗАПРОВАДЖЕННЯ ФІНАНСОВОЇ АВТОНОМІЇ ШКІЛ: АНАЛІЗ ЗАКОНОДАВСТВА ТА ПРАКТИЧНІ ІНСТРУМЕНТИ РЕАЛІЗАЦІЇ. – КРОПИВНИЦЬКИЙ, 2020. - 64 СТОР.

У даній публікації представлена оцінка нормативно-правових актів загальнонаціонального та місцевого рівнів, які дають можливість школам запровадити ефективну фінансову автономію. Видання буде корисним громадським активістам, працівникам відділів та управлінь освіти, адміністраціям середніх навчальних закладів комунальної форми власності, які прагнуть впровадити ефективну фінансову автономію середніх навчальних закладів комунальної форми власності.

Публікація підготовлена в рамках реалізації проекту «Реформа освіти під громадським контролем», який реалізовувала Кіровоградська обласна організація Всеукраїнської громадської організації «Асоціація сприяння самоорганізації населення» <http://samoorg.kr.ua/> у рамках діяльності, яку виконував Інститут висвітлення війни та миру (IWPR) за підтримки Міністерства закордонних справ Королівства Норвегії.

ПОДЯКИ

Видання стало можливим завдяки реалізації ініціативи «Реформа освіти під громадським контролем». Цей проєкт втілювався Кіровоградською обласною організацією Всеукраїнської громадської організації [«Асоціація сприяння самоорганізації населення»](#) у рамках діяльності, яку виконував [Інститут висвітлення війни та миру](#) (IWPR) за підтримки Міністерства закордонних справ Королівства Норвегії. Про перебіг ініціативи та особливості впровадження фінансової автономії шкіл у м. Кропивницький та Кіровоградській області Ви можете дізнатися у соціальній мережі Facebook, ввівши хештег #пiклувальнi_радi_в_школах.

Успіх проєкту «Реформа освіти під громадським контролем» був би неможливий без участі багатьох людей і організацій. Хочемо відзначити особливий внесок в адвокатування ефективної фінансової автономії середніх навчальних закладів комунальної форми власності

- Євгенії Захарченко – співзасновниці громадської організації [«Батьківська рада Кропивницького»](#)
- Світлани Дубина – комунікаційниці проєкту
- Ірини Сіміненко – заступниці директора з навчально-виховної роботи Навчально-виховного комплексу «Марто-Іванівський загальноосвітній навчальний заклад I – II ступенів – дошкільний навчальний заклад» Олександрійської міської ради Кіровоградської області, активістки проєкту із м. Олександрія
- Ніни Мазур – голові правління громадської організації [«В єднанні сила»](#), активістки проєкту із Новоукраїнської ОТГ

Впровадження реформи освіти на принципах гідності, взаємоповаги та партнерства – є одним із стратегічних напрямків діяльності КОО ВГО «Асоціація сприяння самоорганізації населення». Команда нашої організації переконана, що кожна дитина має право на отримання якісної освіти незалежно від того, де вона народилася і в якій сім'ї проживає (стаття 28 «Конвенції про права дитини»). Саме тому ми підтримуємо розвиток системи освіти, адвокуємо фінансову автономію навчальних закладів та докладаємо максимально зусиль для розвитку альтернативних інноваційних методів навчання та розбудові мережі позашкільних навчальних закладів.

Будемо раді співпраці!

Команда Кіровоградської обласної організації
Всеукраїнської громадської організації
«Асоціація сприяння самоорганізації населення»
infoapsoa@gmail.com

ЗМІСТ

Глосарій основних термінів	7
Перелік скорочень	8
Резюме	10
Методологія оцінки нормативно-правової бази щодо можливостей запровадження фінансової автономії	12
I. Впровадження фінансової автономії середніми навчальними закладами комунальної форми власності: аналіз НПА загально- національного рівня	18
II. Аналіз нормативно-правових актів ОТГ та органів місцевого самоврядування щодоможливості введення фінансової автономії шкіл.....	34
Перелік використаних джерел	36
Додатки	38
Додаток 1. Резюме Волошиної А.В.	39
Додаток 2. Бланк аналізу НПА, які регламентують запровадження фінансової автономії середніх навчальних закладів комунальної форми власності	43
Додаток 3. Типове Положення про порядок організації проведення конкурсного відбору членів Піклувальної (Наглядової) ради закладів освіти об'єднаної територіальної громади Кіровоградської області	48
Додаток 4. Типове Положення про утворення, організацію діяльності та ліквідацію Піклувальних (Наглядових) рад у комунальних закладах освіти	53
Додаток 5. Інформаційна довідка про Кіровоградську обласну організацію Всеукраїнської громадської організації «Асоціація сприяння самоорганізації населення» (КОО ВГО «АССН»).....	60

ГЛОСАРІЙ ОСНОВНИХ ТЕРМІНІВ

Достатня нормативно-правова база для запровадження фінансової автономії шкіл	приведення у відповідність до Законів України « Про освіту » та « Про повну загальну середню освіту » місцевих нормативно-правових актів, які сприяють впровадженню фінансової автономії середніх навчальних закладів комунальної форми власності та державно-громадського управління освітою відповідно до стандартів і принципів освітньої реформи
Ефективність	відношення корисного ефекту (результату) до витрат на його досягнення ¹
Контроль	система дій, ініційованих навчальним закладом або зовнішньою стороною, з метою оцінки відповідності фінансово-господарської діяльності адміністрації школи вимогам законодавства, а також ефективності залучення та витрачання фінансів навчальним закладом для досягнення ним своїх стратегічних цілей
Підзвітність	певний стан (режим) організаційних відносин між адміністраціями шкіл та широкою громадськістю, суб'єктами владних повноважень, який передбачає наступне: <ul style="list-style-type: none">• своєчасне надання інформації та звітів про перебіг та результати своєї діяльності;• аргументоване інформування про прогрес у досягненні стратегічних цілей школи, яке включає у тому числі вимір ефективності витрачання шкільного бюджету
Прозорість	розкриття адміністраціями шкіл із власної ініціативи інформації, яка стосується стратегії розвитку, а також фінансово-господарської діяльності навчального закладу для усіх зацікавлених сторін, широкої громадськості своєчасно та у повній і зрозумілій формі
Управлінська спроможність школи	внутрішньоорганізаційні правила та процедури, сукупність і взаємоузгодженість яких формує достатню нормативно-правову базу для ефективної діяльності та розвитку середнього навчального закладу комунальної форми власності

1. Вікіпедія <https://bit.ly/2ZjqvVf>

Фінансова автономія школи

це ведення закладом самостійної фінансово-господарської діяльності відповідно до [Бюджетного кодексу України](#) та законів України «[Про освіту](#)», «[Про повну загальну середню освіту](#)», інших законів України. Фінансова автономія школи передбачає залучення ресурсів із різних джерел та спрямування їх на ефективне функціонування і розвиток навчального закладу, досягнення ним своїх стратегічних цілей і задач, а також самостійне здійснення витрат у межах затверджених кошторисів

ПЕРЕЛІК СКОРОЧЕНЬ

§	параграф
PISA	(англ. Program for International Student Assessment) - міжнародна програма з оцінювання освітніх досягнень учнів, координована Організацією міжнародного співробітництва та розвитку. Її метою є отримання порівнюваних даних про рівень знань і вміння їх застосовувати на практиці учнів, віком 15 років, з метою підвищення якості викладання і організації систем освіти
АМУ	Асоціація міст України https://www.auc.org.ua/
Держаудит-служба	Державна аудиторська служба України
Держстат	Державна служба статистики України
ДПА	Державна підсумкова атестація
ЗНО	Зовнішнє незалежне оцінювання
ЗУ	закон України
ІГС	інститут громадянського суспільства, громадська організація
ІТ	інформаційні технології
Мінфін	Міністерство фінансів України
НПА	нормативно-правовий акт

ОМС	орган місцевого самоврядування
ООС	операція об'єднаних сил https://bit.ly/2Vso4OL
ОТГ	об'єднана територіальна громада
Оцінка	оцінка нормативно-правової бази об'єднаних територіальних громад та середніх навчальних закладів щодо можливостей запровадження фінансової автономії
П.	пункт статті 3У
Рада	підкувальна (наглядова) рада
Ст.	стаття 3У
УЦОЯО	Український центр оцінювання якості освіти
Цілі сталого розвитку / Цілі	Цілі сталого розвитку: Україна 2015–2030 рр.
Ч.	частина статті 3У
Школа	середній навчальний заклад комунальної форми власності

РЕЗЮМЕ

У Національній доповіді Цілі сталого розвитку: Україна 2015 – 2030 рр. окреслена Ціль 4 «Якісна освіта», у межах якої визначено Завдання 4.1. «Забезпечити доступність якісної шкільної освіти для всіх дітей та підлітків». Індикатором виконання цього завдання є «Частка населення, задоволеного доступністю та якістю послуг шкільної освіти, %».

Про нерівність доступу дітей до якісної шкільної освіти свідчать дані Українського центру оцінювання якості освіти. Зокрема, УЦОЯО щороку проводить аналіз результатів ЗНО і ДПА. Дані цього аналізу констатують значні відмінності у досягненнях учнів, які навчалися у міських і сільських (села, селища, селища міського типу) школах.

ВИСНОВКИ

1. Щорічно освітня галузь з державного бюджету отримує фінансування менше, ніж заплановано. Про те, що коштів на освіту не вистачає, свідчать численні публікації у ЗМІ, серед яких низка звернень від ІГС «Асоціація міст України» та Профспілки працівників освіти і науки України. Враховуючи, що видаткова частина бюджету України більша за дохідну, така ж тенденція спостерігатиметься і надалі.
2. Понад 40% видаткової частини бюджету громад використовується для забезпечення надання освітніх послуг. Видатки на загальну середню освіту займають найбільшу частину видатків зведеного бюджету на освіту та становлять 42,4 – 47,4%.
3. За даними Міністерства фінансів України у сфері освіти розподіл отриманих від держави коштів у багатьох випадках є малоефективними.
4. Законодавство України дає школам достатньо можливостей для залучення ресурсів із різних джерел.
5. Налагодження ефективної фінансової автономії закладів середньої освіти комунальної форми власності можливе за умови співпраці засновника школи, адміністрації школи та територіальної громади.
6. Піклувальна (наглядова) рада – є важливою складовою у структурі державно-громадського управління освітою.
7. Виконання навчальним закладом положень ЗУ «Про освіту», ЗУ «Про повну загальну середню освіту» забезпечить реалізацію принципу «прозорість» під час впровадження фінансової автономії.
8. Законодавством України передбачений внутрішній і зовнішній контроль за фінансово-господарською діяльністю середнього навчального закладу комунальної форми власності. Зовнішній контроль покладено на засновника школи, Держаудитслужбу та благодійника. Функції внутрішнього контролю виконує піклувальна (наглядова) рада.
9. Законодавство України достатньо чітко регламентує процедуру підзвітності керівника закладу освіти, її мету та періодичність.

РЕКОМЕНДАЦІЇ ЕКСПЕРТІВ КОО ВГО «АСОЦІАЦІЇ СПРИЯННЯ САМООРГАНІЗАЦІЇ НАСЕЛЕННЯ»

1. Під час організації роботи школи необхідно враховувати об'єктивні економічні фактори, які напряду впливають на повноту фінансування закладів освіти із державного та місцевих бюджетів.
2. Встановлення фінансової автономії шкіл – є новою діяльністю для громад та адміністрацій шкіл. Саме тому необхідно об'єднати зусилля влади, громади та бізнесу для того, щоби забезпечити дітям високу якість освітніх послуг, які надають середні заклади освіти комунальної форми власності.
3. Сучасна школа живе в умовах, які постійно змінюються. Для того, щоби сформувати довіру до своєї діяльності школі важливо бути проактивною під час реалізації принципу прозорості, а отже:
 - представляти дані дохідної та витратної частин кошторису школи у зрозумілому для пересічного мешканця форматі;
 - шкільний кошторис має містити інформацію про джерела фінансування та зазначення статей, які вони покривають;
 - фінансових звіт про діяльність закладу освіти має містити показники та індикатори виміру «досягнення» / «ефективності досягнення» закладом своїх стратегічних цілей.
4. Формування піклувальної (наглядової) ради згідно вимог законодавства є важливим елементом для впровадження ефективної фінансової автономії середніми навчальними закладами комунальної форми власності.
5. У законодавстві відсутні чіткі критерії визначення ефективності витрачання коштів закладами освіти. Пропонуємо розробити такі критерії на рівні ОМС / ОТГ / шкіл. Цей показник дозволить сформувати об'єктивну та неупереджену оцінку роботи адміністрації школи та дозволить уникнути неправомірного втручання в діяльність навчального закладу.

МЕТОДОЛОГІЯ

ОЦІНКИ НОРМАТИВНО-ПРАВОВОЇ БАЗИ ЩОДО МОЖЛИВОСТЕЙ
ЗАПРОВАДЖЕННЯ ФІНАНСОВОЇ АВТОНОМІЇ ЗГІДНО
ЗАКОНІВ УКРАЇНИ «ПРО ОСВІТУ», «ПРО ПОВНУ ЗАГАЛЬНУ СЕРЕДНЮ ОСВІТУ»

ЗАГАЛЬНИЙ КОНТЕКСТ МЕТОДОЛОГІЇ ОЦІНКИ

У Національній доповіді – [Цілі сталого розвитку: Україна 2015 - 2030 рр.](#) окреслена Ціль 4 «Якісна освіта», у межах якої визначено Завдання 4.1. «Забезпечити доступність якісної шкільної освіти для всіх дітей та підлітків». Індикатором виконання цього завдання є «Частка населення, задоволеного доступністю та якістю послуг шкільної освіти, %».

Про нерівність доступу дітей до якісної шкільної освіти свідчать дані Українського центру оцінювання якості освіти. Зокрема, УЦОЯО щороку проводить аналіз результатів ЗНО і ДПА. Дані цього аналізу констатують значні відмінності у досягненнях учнів, які навчалися у міських і сільських (села, селища, селища міського типу) школах. «Переважає більшість учасників, які проходили ДПА з математики, – представники міських закладів освіти (78 %), лише 22 % представники сіл, селищ, селищ міського типу. Щодо випускників міських закладів загальної середньої освіти, то на початковому рівні ДПА з математики склали 11,2% осіб, водночас серед учнів закладів, розташованих у сільській місцевості, на початковому рівні було понад 17%.

Якщо проаналізувати дані високого рівня, то отримаємо – 14,7 % випускників міських закладів освіти, 5,6% – випускників сільських закладів загальної середньої освіти»². Отже, на доступ школярів до якісної освіти напряму впливає міжпоселенський фактор.

Випускники, які складають ЗНО з міста, отримують за тест, в середньому, на 15 балів більше за випускників із сіл. Починаючи з першого ЗНО в Україні найбільший розрив у результатах спостерігається в англійській мові та математиці. У 2018 році 18% складачів тестів із сіл не перетнули прохідний поріг, у той час як серед міських складачів іспит провалили лише 4%.

2. ЗНО-2019: результати, висновки, перспективи системи оцінювань <https://bit.ly/3cf3fNu>

Якість шкільної підготовки залишається основною проблемою у сфері освіти, насамперед через недостатній рівень забезпечення сучасною освітньою інфраструктурою (обладнані кабінети і лабораторії, спортивні зали, їдальні тощо).

Результати ЗНО свідчать про зростання диференціації якості шкільної підготовки за міжпоселенською ознакою і типом навчального закладу (тип школи є більш вагомим фактором диференціації середнього балу ЗНО у м. Київ та в обласних центрах, менш вагомим – в інших містах, а найменш вагомим – у селищах міського типу та селах, де освітні результати дітей у різних типах навчальних закладів різняться менше). Зростання масштабів репетиторства при підготовці до ЗНО віддзеркалює вади якості шкільних послуг, з одного боку, і нерівні можливості для старшокласників із бідних сімей та сільських поселень – з іншого. / Цілі сталого розвитку: Україна 2016 – 2030 рр.

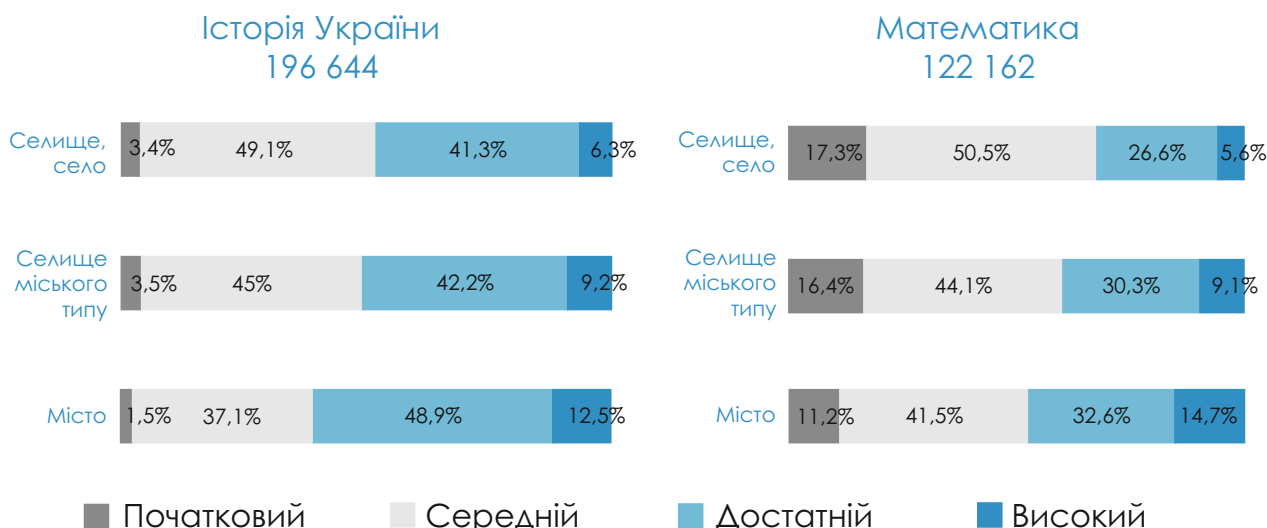
Сільські випускники рідше обирають престижні спеціальності з високим прохідним балом: у 2018 році вдвічі менша кількість випускників з сіл, ніж з міста, обрала вступ зокрема на ІТ-спеціальності.

Ситуацію пояснюють чотири причини:³

- **У селі менше доступу до якісної дошкільної та середньої освіти.** Школи в селах гірше забезпечені оснащенням та кадрами.
- **У селі менше доступу до репетиторів та гуртків.** Зокрема, батькам важко сплачувати дитині репетитора, позаяк він зазвичай працює в місті. Відвідування додаткових занять вимагає також додаткових коштів на проїзд. У містах на 13% складачів ЗНО користуються послугами репетитора, ніж у селі. У свою чергу, ефективність відвідування гуртків до вступу підтверджує тестування міжнародної організації якості та рівності освіти PISA.
- **Батьки сільських дітей менше забезпечені фінансово.** Держстат виявив, що прибуток батьків із сіл в середньому на 14% нижчий, ніж батьків із міст. У 2015 році складачі з родин із нижчим соціально-економічним статусом отримали за природничий іспит на 13% менший бал за містян, на 12% нижчий – за читачський і на 14% – за математичний.
- **Сільські батьки частіше отримують освіту нижчого рівня.** Дослідження PISA також показують, що високоосвічені батьки з більш забезпеченого соціально-економічного середовища підштовхують дітей вчитися краще.

РОЗПОДІЛ РЕЗУЛЬТАТІВ З УРАХУВАННЯМ МІСЦЯ РОЗТАШУВАННЯ ЗАКЛАДУ ОСВІТИ*

Другий предмет ДПА

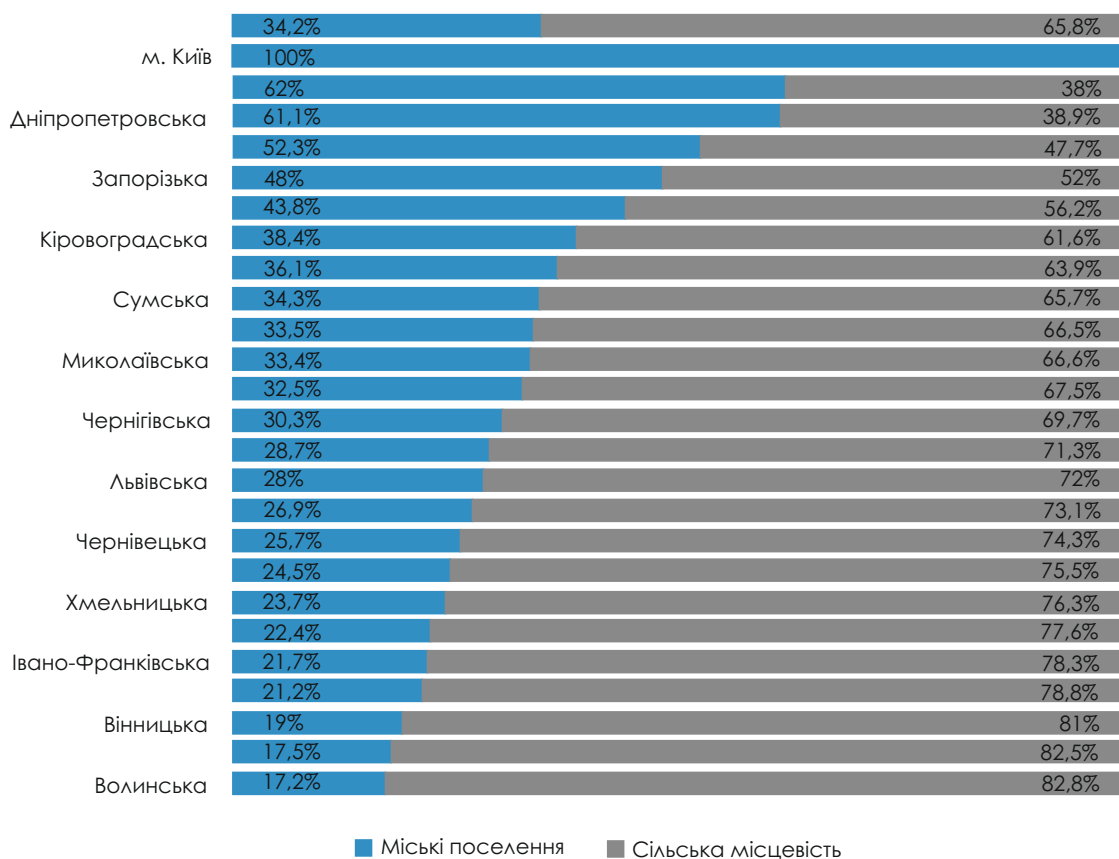

*Дані Українського центру оцінювання якості освіти

Разом з тим, за даними МОН загалом по Україні дві третини шкіл розташовані у сільській місцевості (65,8%).

3. Чому в містах складають ЗНО краще, ніж в селах? (документ) <https://bit.ly/3a5HBKe>

4. Інформаційно-статистичний бюлетень «Освіта в Україні: базові індикатори» // Міністерство освіти і науки України, Державна наукова установа «Інститут освітньої аналітики» <https://bit.ly/3c6howl>

Усі ці причини створили передумови для впровадження реформи освіти, основною метою якої є забезпечення реалізації права дітей на доступ до якісної освіти незалежно від їхнього місця проживання та соціального статусу сім'ї, в якій вони проживають.

Основними документами реформи шкільної освіти, є:

- Концепція «Нова Українська Школа» - схвалена 14 грудня 2016 року розпорядженням Кабінету Міністрів України № 988-р;
- закон України «Про освіту» - набрав чинності 28 вересня 2017 року;
- Державний Стандарт початкової освіти – 21 лютого 2018 року;
- закон України «Про повну загальну середню освіту» - набрав чинності 18 березня 2020 року.

Ухвалення ЗУ «Про освіту» сформувало нормативно-правову рамку для впровадження фінансової автономії шкіл та принципово нової моделі управління середнім навчальним закладом. Законодавець врахував дані міжнародних досліджень (зокрема, PISA), які демонструють, що саме фінансова автономія закладів освіти є однією із запорок підвищення результатів навчання і найбільш відповідає інтересам батьків і учнів. Реформа освіти впроваджується разом із реформою фінансів та децентралізації. Це дає можливість ОТГ сформувати просту і логічну систему адміністрування закладів освіти, яка здатна забезпечити високу якість освітніх послуг шляхом прозорого наповнення шкільних бюджетів із різних джерел.

Мета: оцінити рівень відповідності місцевої нормативно-правової бази загальнонаціональним нормативно-правовим актам, які стосуються впровадження фінансової автономії середніх навчальних закладів комунальної

форми власності.

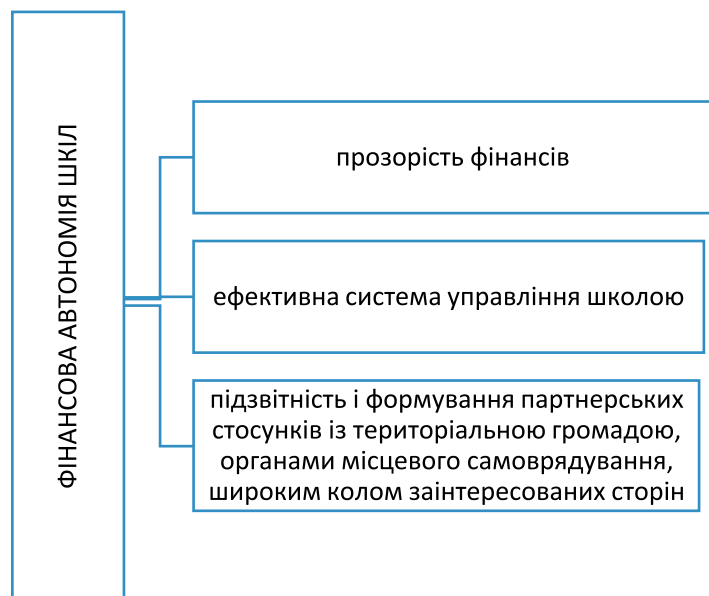
Завдання оцінки:

1. Проаналізувати нормативно-правові акти загальноукраїнського рівня, які регламентують впровадження фінансової автономії середніми навчальними закладами комунальної форми власності.
2. Вивчити нормативно-правові акти Тишківської ОТГ, Новоукраїнської ОТГ та м. Олександрія в частині формування фінансової автономії шкіл.
3. Розробити рекомендації з удосконалення нормативно-правової бази ОТ, ОМС та шкіл у частині встановлення фінансової автономії середніх навчальних закладів комунальної форми власності.

Об'єкт оцінки: нормативно-правова база загальнонаціонального рівня та визначених проектом ОТГ і ОМС в частині впровадження фінансової автономії середніх навчальних закладів комунальної форми власності.

Предмет оцінки: відповідність нормативно-правової бази ОТГ, ОМС та шкіл вимогам законодавства щодо встановлення ефективної фінансової автономії у школах.

Дизайн оцінки: для забезпечення об'єктивності та неупередженості проведення оцінки до уваги бралися передусім офіційні дані, насамперед із відкритих джерел та відповіді на інформаційні запити.

Географія проведення оцінки: Тишківська ОТГ, Новоукраїнська ОТГ, м. Олександрія.

Джерелами інформації є:

1. НПА загальнонаціонального, регіонального рівнів, НПА шкіл, які створюють нормативно-правову рамку для впровадження фінансової автономії середніх навчальних закладів комунальної форми власності.
2. Відповіді ОТГ, ОМС та шкіл на інформаційні запити.

Під час проведення оцінки були проаналізовані такі документи:

НПА загальнонаціонального рівня

- ЗУ «Про благодійну діяльність та благодійні організації»
- ЗУ «Про добровільне об'єднання територіальних громад»
- ЗУ «Про місцеве самоврядування в Україні»

- ЗУ «Про освіту»
- ЗУ «Про основні засади здійснення державного фінансового контролю в Україні»
- ЗУ «Про повну загальну середню освіту»
- Наказ МОН від 23 березня 03.2005 р. №178 «Про затвердження Примірного положення про порядок звітування керівників дошкільних, загальноосвітніх та професійно-технічних навчальних закладів перед педагогічним колективом та громадськістю»
- Постанова КМУ від 03 лютого 2016 р. №43 «Про затвердження Положення про Державну аудиторську службу України»
- Постанова КМУ від 03 лютого 2016 р. №43 «Про затвердження Положення про Державну аудиторську службу України»
- Постанова КМУ від 04 серпня 2000 р. №1222 «Про затвердження Порядку отримання благодійних (добровільних) внесків і пожертв від юридичних та фізичних осіб бюджетними установами і закладами освіти, охорони здоров'я, соціального захисту, культури, науки, спорту та фізичного виховання для потреб їх фінансування»
- Постанова КМУ від 19 червня 2019 р. №532 «Про затвердження положення про освітній округ і опорний заклад освіти»
- Лист Міністерства фінансів України №07010-04-3/19654 від 31 липня 2019 р. «Про підвищення ефективності використання коштів у сфері освіти та науки»

НПА регіонального рівня

- Ухвалені НПА, які врегульовують фінансову автономію середніх навчальних закладів комунальної форми власності

НПА шкіл

- Статути шкіл, які знаходяться у Тишківській ОТГ, Новоукраїнській ОТГ та м. Олександрія
- НПА, які врегульовують впровадження нової форми державно-громадського управління освітою – піклувальних (наглядових) рад

Зведена таблиця методів збору даних та інструментарію

№	Метод	Інструментарій
1.	Аналіз НПА, які регламентують впровадження фінансової автономії середніх навчальних закладів комунальної форми власності	Додаток №2

Організація проведення оцінки: Оцінку проводить Волошина Алла - голова [Кіровоградської обласної організації Всеукраїнської громадської організації «Асоціація сприяння самоорганізації населення»](#). Резюме Волошиної А. міститься у Додатку 1.

Період проведення оцінки: листопад 2019 р. – березень 2020 р.

Графік робіт

№	Назва етапу	Дати (дд.мм.рррр)
1.	Підготовка до польового етапу	01.11.2019 – 16.12.2019
2.	Проведення оцінки нормативно-правової бази загальнонаціонального рівні	20.12.2019 – 19.01.2020
3.	Проведення оцінки нормативно-правової бази ОТГ, ОМС та шкіл	20.01.2020 – 20.02.2020
4.	Підготовка аналітичного звіту	24.02.2020 – 31.03.2020

Проведення оцінки має наступні **обмеження**: 1) сфокусованість оцінки виключно на впровадженні фінансової автономії середніми навчальними закладами комунальної форми власності; 2) оцінка формувалася виключно на основі НПА.

Список додатків:

Додаток 1 – Резюме Волошиної Алли Володимирівни

Додаток 2 – Бланк аналізу документів

РОЗДІЛ I

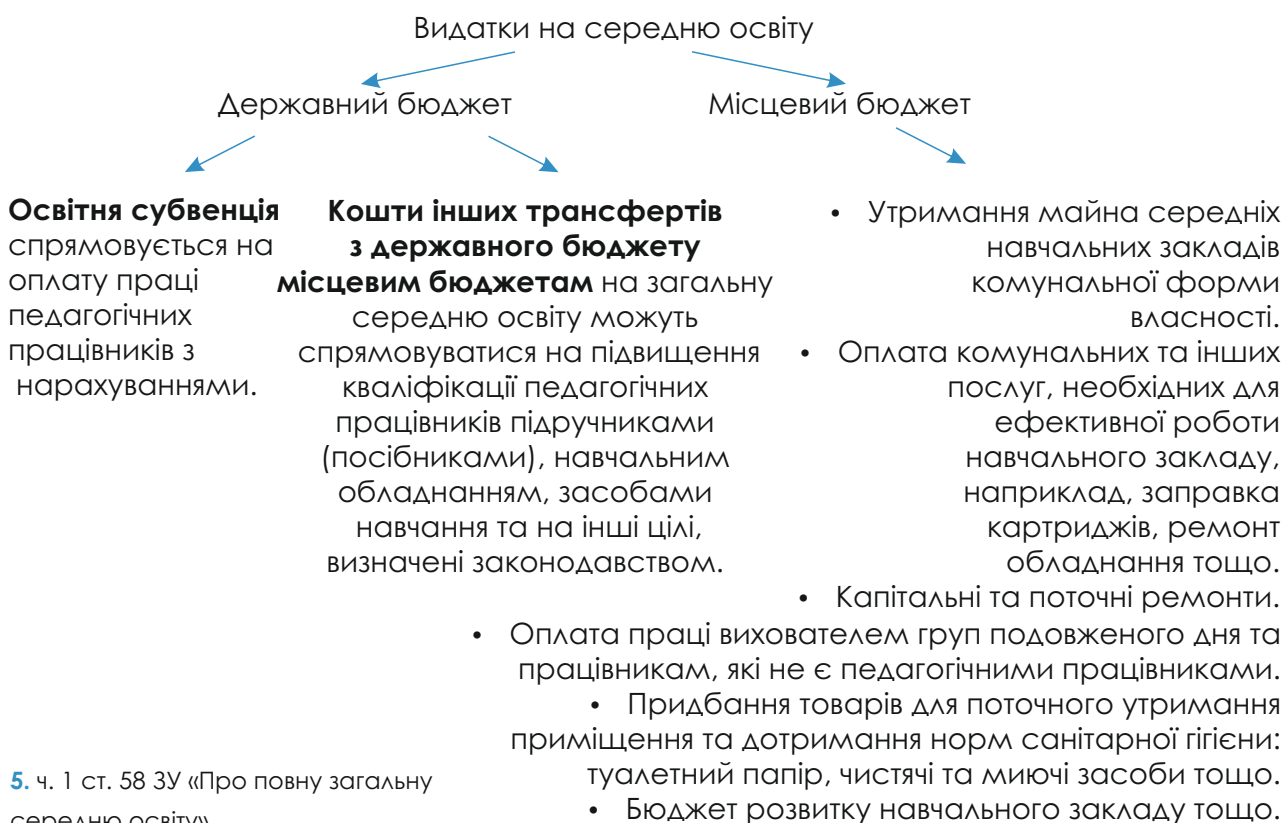
ВПРОВАЖЕННЯ ФІНАНСОВОЇ АВТОНОМІЇ СЕРЕДНІМИ НАВЧАЛЬНИМИ ЗАКЛАДАМИ КОМУНАЛЬНОЇ ФОРМИ ВЛАСНОСТІ: АНАЛІЗ НПА ЗАГАЛЬНОНАЦІОНАЛЬНОГО РІВНЯ

Розділ містить інформацію про основні джерела наповнення шкільних кошторисів, аналіз НПА загальнонаціонального рівня, які регламентують впровадження фінансової автономії шкіл.

Під час написання розділу використовувалися аналітичні матеріали Міністерства освіти і науки України, Державної наукової установи «Інститут освітньої аналітики», Міністерства фінансів України, громадських організацій «Асоціація міст України», «Публічний аудит», «Інститут економічних досліджень та політичних консультацій», матеріали ЗМІ.

1.1. ФІНАНСУВАННЯ ШКІЛ: ЗАГАЛЬНИЙ ОГЛЯД

Основним джерелом наповнення шкільних кошторисів є місцеві і державний бюджети. Для забезпечення потреб середньої освіти місцевим бюджетам з державного надається освітня субвенція та інші трансферти. Освітня субвенція спрямовується на оплату праці педагогічних працівників з нарахуваннями. Кошти інших трансфертів з державного бюджету можуть спрямовуватися на підвищення кваліфікації педагогічних працівників, забезпечення учнів та педагогічних працівників підручниками (посібниками), навчальним обладнанням, засобами навчання та на інші цілі, визначені законодавством.⁵ За рахунок місцевих бюджетів покриваються усі інші витрати на шкільну освіту, включаючи бюджет розвитку.

⁵ ч. 1 ст. 58 ЗУ «Про повну загальну середню освіту»

Держава забезпечує асигнування на освіту в розмірі не менше ніж 7 % ВВП за рахунок коштів державного, місцевих бюджетів та інших джерел фінансування, не заборонених законодавством.⁶

Дані Державної наукової установи «Інститут освітньої аналітики»⁷ свідчать про те, що найбільшу частку видатків зведеного бюджету на освіту займають видатки на загальну середню освіту (42,4 – 47,4%).

Загалом, у бюджетах громад видатки на надання освітніх послуг становлять понад 40%. Система освіти є одним із найбільших роботодавців у сільській громаді, яка забезпечує близько 20-25% постійних робочих місць.⁸

Міністерство фінансів України підрахувало, що середні витрати по країні на підготовку одного учня у 2018 р. склали 21,3 тис. грн. на рік, а загальні видатки шкіл у 2018 р. склали 82,8 млрд грн. За висновками Мінфіну (Дешборд)⁹ у багатьох випадках бюджетні видатки на загальну середню освіту є малоефективними. Серед причин неефективності Мінфін зазначає наступні:

- велика кількість малокомплектних шкіл;
- неоптимальна мережа закладів;
- неефективне використання ресурсів.

За результатами аналізу Асоціації міст України, найбільш ефективно використання коштів освітньої субвенції спостерігається у містах обласного значення та ОТГ, де забезпечено оптимальну мережу закладів освіти.¹⁰

6. ч. 1 ст. 78 ЗУ «Про освіту»

7. Визначення чинників впливу на процес реалізації фінансування сфери освіти на державному та місцевому рівнях // Міністерство освіти і науки України, Державна наукова установа «Інститут освітньої аналітики» <https://bit.ly/2JWKMJq>

8. Нова школа у нових громадах: посібник з ефективного управління освітою в об'єднаних територіальних громадах / Сеїтосманов А., Фасоля О., Мархлевскі В. – К., 2017. – 128 с. <https://bit.ly/2RDSXPb>

9. ДЕШБОРД – інтерактивний аналітичний інструмент, який дозволяє побачити бюджетні видатки на загальну середню освіту, як в цілому по країні, так і по окремих областях, чи навіть по окремих школах. Дані були зібрані з усіх областей (крім територій проведення ООС та тимчасово окупованих територій) і м. Києва та вперше представлені 4 червня 2019 р. Всього було отримано дані щодо 14,8 тис. окремих шкіл, в яких навчаються 3,9 млн учнів, та працюють 425 тис. вчителів. Загальні видатки цих шкіл у 2018 р. склали 82,8 млрд грн.

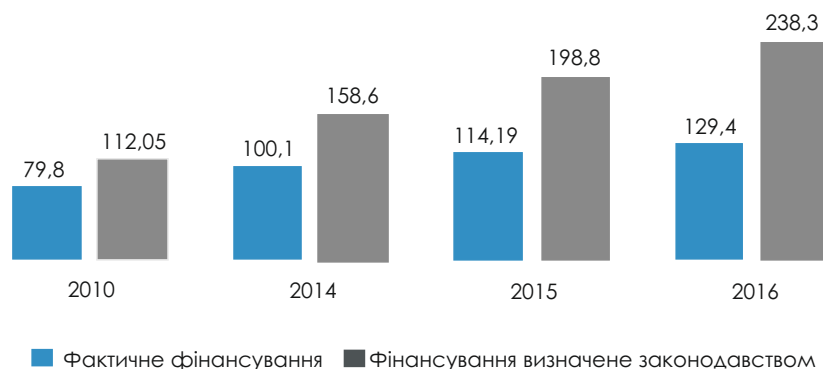
10. Мінфін запускає інтерактивний «ДЕШБОРД» про бюджетні видатки на загальну середню освіту <https://bit.ly/2V5V68g>

На основі аналітики Дешборду Мінфіном були підготовлені такі пропозиції щодо оптимізації фінансування сфери середньої освіти України:¹¹

- підвищення заробітної плати вчителів має здійснюватися лише з одночасним скороченням їх чисельності;
- МОН спільно з облдержадміністраціями має розробити плани-графіки оптимізації мережі малокомплектних шкіл у розрізі кожного регіону;
- припинення з 01 січня 2020 року фінансування з освітньої субвенції шкіл (крім початкових) з кількістю учнів менше 40 та фінансування освітнього процесу в 10–11 (12)х класах, де менше 20 учнів;
- підвищення навчального навантаження на вчителя з 18 до 20 годин;
- підвищення розрахункової наповнюваності класів під час розрахунку освітньої субвенції для районів та ОТГ на 2 пункти;
- перегляд діючих умов оплати праці педагогічних працівників з метою оптимізації підвищень посадових окладів, надбавок та доплат;
- перегляд підходів до створення мережі опорних шкіл, розвиток мережі опорних шкіл шляхом фінансових стимулів, зокрема спрямування капітальних видатків, в першу чергу, на ці школи, і за умови виконання процесу оптимізації;
- обов'язковий вихід вчителів на пенсію по досягненні пенсійного віку або укладання контрактів.

За висновками експертів ІГС «[Публічний аудит](#)» фактичне фінансування освіти нижче, ніж фінансування, визначене законодавством:¹²

ФІНАНСУВАННЯ ОСВІТНЬОЇ ГАЛУЗІ, МЛРД ГРН

Про постійні кризи, пов'язані із нестачею фінансів у сфері загальної середньої освіти свідчать і численні публікації у ЗМІ, наприклад:

- Через дефіцит бюджету у 2020 році в Кілійській ОТГ під загрозою закриття дві школи і лікарня <https://bit.ly/2RygX69>
- АМУ звернулась до Мінфіну з проханням переглянути обсяги освітньої субвенції на 2020 рік <https://bit.ly/2XDBjia>
- Профспілка працівників освіти і науки України висловлює рішучий протест! <https://bit.ly/3eI3Or3>
- Дірки лататимуть за рахунок місцевих бюджетів? <https://bit.ly/2yXoOnr>

11. Лист Міністерства фінансів України №07010-04-3/19654 від 31.07.2019 р. «Про підвищення ефективності використання коштів у сфері освіти та науки» <https://bit.ly/2JYoyGX>

12. Освітня галузь України: аналіз тенденцій, нововведень і перспектив <https://bit.ly/2XyX0A2>

На об'єм фінансування шкільної освіти, серед іншого, впливають такі тенденції:

- видаткова частина бюджету України більша за дохідну (дані Мінфіну);¹³
- падіння реального ВВП України у 2020 р. на 5,9 % (прогнози експертів ІГС українського незалежного аналітичного центру «ІНСТИТУТ ЕКОНОМІЧНИХ ДОСЛІДЖЕНЬ ТА ПОЛІТИЧНИХ КОНСУЛЬТАЦІЙ»);¹⁴

ВИСНОВКИ

1. Щорічно освітня галузь з державного бюджету отримує фінансування менше, ніж заплановано. Про те, що коштів на освіту не вистачає, свідчать численні публікації у ЗМІ, серед яких низка звернень від ІГС «Асоціація міст України» та Профспілки працівників освіти і науки України. Враховуючи, що видаткова частина бюджету України більша за дохідну, така ж тенденція спостерігатиметься і надалі.

2. Понад 40% видаткової частини бюджету громад використовується для забезпечення надання освітніх послуг. Видатки на загальну середню освіту займають найбільшу частину видатків зведеного бюджету на освіту та становлять 42,4–47,4%.

3. За даними Міністерства фінансів України у сфері освіти розподіл отриманих від держави коштів у багатьох випадках є малоефективними.

РЕКОМЕНДАЦІЇ

Під час організації роботи школи необхідно враховувати об'єктивні економічні фактори, які напряду впливають на фінансування закладів освіти із державного та місцевих бюджетів.

13. Державний бюджет України <https://bit.ly/2JXZ9gP>

Виконання державного бюджету України з 2008 по 2020 рр. (млн. грн.)						
	Доходи	Видатки	Кредитування		Сальдо	
	% ВВП	% ВВП	% ВВП		(дефіцит бюджету)% ВВП	
2008	231686,3	241454,5	2732,5	0.29	-12500,7	-1.32%
2009	209700,3	242437,2	2780,3	0.30	-35517,2	-3.89%
2010	240615,2	303588,7	1292,0	0.12	-64265,5	-5.94%
2011	314616,9	333459,5	4715,0	0.36	-23557,6	-1.79%
2012	346054,0	395681,5	3817,7	0.27	-53445,2	-3.79%
2013	339180,3	403403,2	484,7	0.03	-64707,6	-4.45%
2014	357084,2	430217,8	4919,3	0.31	-78052,8	-4.98%
2015	534694,8	576911,4	2950,9	0.15	-45167,5	-2.28%
2016	616274,8	684743,4	1661,6	0.07	-70130,2	-2.94%
2017	793265,0	839243,7	1870,9	0.06	-47849,6	-1.60%
2018	928108,3	985842,0	1514,3	0.04	-59247,9	-1.66%
2019	998278,9	1072891,5	3437,0	0.09	-78049,5	-1.96%

14. Макроекономічний прогноз України – Коронакриза (квітень, 2020) <https://bit.ly/2yaZ8mW>

1.2. ЗАЛУЧЕННЯ ШКОЛАМИ ДОДАТКОВОГО ФІНАНСУВАННЯ ДЛЯ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ СВОЇХ ПОТРЕБ: МОЖЛИВОСТІ

Джерелами фінансування шкіл відповідно до законодавства¹⁵ можуть бути:

- державний бюджет;
- місцеві бюджети;
- плата за надання освітніх та інших послуг відповідно до укладених договорів;
- плата за науково-дослідні роботи (послуги) та інші роботи, виконані на замовлення підприємств, установ, організацій, інших юридичних та фізичних осіб;
- доходи від реалізації продукції навчально-виробничих майстерень, підприємств, цехів і господарств, від надання в оренду приміщень, споруд, обладнання;
- гранти вітчизняних і міжнародних організацій;
- дивіденди від цінних паперів, відсотки від депозитів і розміщення коштів спеціального фонду на поточних рахунках банків державного сектору;
- добровільні внески у вигляді коштів, матеріальних цінностей, нематеріальних активів, одержаних від підприємств, установ, організацій, фізичних осіб;
- інші джерела, не заборонені законодавством.

Перелік платних освітніх послуг, які можуть надавати школи, затверджується КМУ. Разом з тим, засновники відповідних закладів освіти мають право затверджувати переліки платних освітніх та інших послуг, що не увійшли до переліку, затвердженого КМУ.¹⁶

Засновник закладу освіти та/або заклад освіти має право встановлювати додаткові види та розміри доплат, підвищення окладів за рахунок власних надходжень!¹⁷

Для того, щоби школа могла повною мірою скористатися можливостями законодавства у залученні фінансів із різних джерел, необхідно впровадити фінансову автономію. Фінансова автономія школи – це не тільки створення окремої бухгалтерії, пряме керування шкільним банківським рахунком та самостійне здійснення закупівель. Фінансова автономія середнього навчального закладу комунальної форми власності – це, перш за все, оптимізація системи управління, яка будується на принципах прозорості, підзвітності, налагодження ефективного внутрішнього та зовнішнього контролю.

Піклувальна (наглядова) рада – колегіальний орган державно-громадського управління освітою, який виконує функції стратегування, залучення ресурсів та контролю, формується засновником закладу (закладів) освіти та діє відповідно до ЗУ «Про освіту», ЗУ «Про повну загальну середню освіту» та інших законів України.

15. ч. 1 ст. 79 ЗУ «Про освіту»

16. ч. 3 ст. 78 ЗУ «Про освіту»

17. ст. 24 ЗУ «Про повну загальну середню освіту»

Важливим елементом у оновленій системі управління школою є піклувальна (наглядова) рада. Створення та діяльність піклувальної (наглядової) ради врегульовується ЗУ «Про освіту», ЗУ «Про повну загальну середню освіту».

Основні засади створення та роботи піклувальної (наглядової) ради школи

№	Вид діяльності	Опис
1.	Створення ради	1. Піклувальна (наглядова) рада створюється за рішенням засновника або уповноваженого ним органу. ¹⁸ 2. Може бути утворена для одного чи кількох закладів середньої освіти! ⁹
1.	Строк повноважень ради	Визначається засновником ²⁰ та установчими документами ²¹ закладу освіти.
2.	Робота ради	1. Порядок формування ради, її відповідальність, перелік повноважень, а також порядок її діяльності визначаються спеціальними законами та установчими документами закладу освіти. ²² 2. Діє на підставі положення, затвердженого засновником закладу (закладів) загальної середньої освіти.
3.	Повноваження ради	1. Сприяє вирішенню перспективних завдань розвитку школи. 2. Залучає фінансові ресурси для забезпечення діяльності школи. 3. Здійснює контроль за використанням ресурсів школи. 4. Сприяє ефективній взаємодії закладу освіти з органами державної влади та місцевого самоврядування, громадськістю, громадськими організаціями, юридичними та фізичними особами.
4.	Права ради	1. Члени ради мають право брати участь у роботі колегіальних органів закладу освіти з правом дорадчого голосу. 2. Розробляє пропозиції до стратегії та перспективного плану розвитку школи та аналізує їх виконання. 3. Сприяє залученню додаткових джерел фінансування, що не заборонені законом. 4. Аналізує та оцінює діяльність закладу освіти та його керівника. 5. Звертається до центрального органу виконавчої влади із забезпечення якості освіти щодо проведення позапланового інституційного аудиту школи. 6. Контролює виконання кошторису та/або бюджету закладу освіти і вносить відповідні рекомендації та пропозиції, що є обов'язковими для розгляду керівником закладу освіти. 7. Вносить засновнику закладу освіти подання про заохочення, відкликання, притягнення до дисциплінарної відповідальності керівника закладу освіти з підстав, визначених законом. 8. Здійснює інші права, визначені спеціальними законами, установчими документами закладу освіти.
5.	Склад ради	1. Склад піклувальної ради формується засновником або уповноваженим ним органом з урахуванням пропозицій органів управління закладу освіти (закладів освіти), органів громадського самоврядування закладу освіти, депутатів відповідної місцевої ради. 2. До складу наглядової (піклувальної) ради закладу освіти не можуть входити учні та працівники закладу (закладів) освіти, для якого (яких вона утворюється).

Кроки по впровадженню фінансової автономії середнього навчального закладу комунальної форми власності:

1. Відповідальність засновника (місцевих рад або уповноваженого ним органу): 1) ухвалення рішення про порядок переходу шкіл комунальної форми власності на фінансову автономію; 2) ухвалення положення про утворення, організацію діяльності та ліквідацію піклувальних (наглядових) рад у комунальних закладах освіти; 3) ухвалення рішення про порядок організації проведення конкурсу відбору членів / членкинь піклувальних (наглядових) рад закладів освіти комунальної форми власності; 4) організація та проведення відповідних навчань для адміністрацій шкіл.

2. Відповідальність адміністрацій шкіл: 1) формування дієвої та легітимної стратегії розвитку навчального закладу на 3-5 років; 2) організація роботи навчального закладу на принципах прозорості, відкритості та контролю; 3) налагодження ефективної комунікації із громадою та широким колом заінтересованих сторін (благодійниками, меценатами, програмами міжнародної донорської допомоги технічної допомоги Україні тощо); 4) організація ефективної роботи піклувальних (наглядових) рад.

3. Відповідальність територіальної громади: 1) участь у роботі піклувальних (наглядових) рад; 2) допомога школі у залученні ресурсів для ефективного досягнення її стратегічних цілей.

У Додатках 3 і 4 цього документу представлені примірні Положення про організацію конкурсу та про утворення, організацію діяльності та ліквідації Піклувальних (Наглядових) рад у комунальних закладах освіти. Важливо, щоби до складу піклувальних рад ввійшли люди, які мають високий рівень мотивації для того, щоби допомогти навчальному закладу ефективно функціонувати і розвиватися.

ВИСНОВКИ

1. Законодавство України дає школам достатньо можливостей для залучення ресурсів із різних джерел.

2. Налагодження ефективної фінансової автономії закладів середньої освіти комунальної форми власності можливе за умови співпраці засновника школи, адміністрації школи та територіальної громади.

3. Піклувальна (наглядова) рада – є важливою складовою у структурі державно-громадського управління освітою.

РЕКОМЕНДАЦІЇ

Встановлення фінансової автономії шкіл – є новою діяльністю для громад та адміністрацій шкіл. Цього до Вас ніхто не робив. Але, маючи мотивацію та користаючись законодавчими можливостями, варто спробувати наповнити шкільний бюджет та забезпечити високу якість освітніх послуг для всіх українських школярів.

18. ч. 1 ст. 29 ЗУ «Про освіту»

19. ст. 41 ЗУ «Про повну загальну середню освіту»

20. ч. 1 ст. 41 ЗУ «Про повну загальну середню освіту»

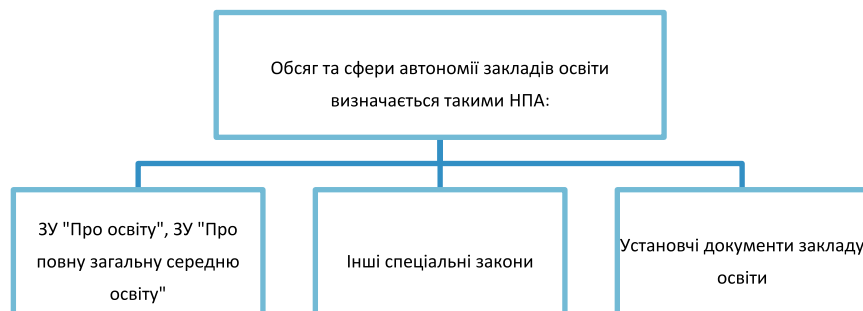
21. ч. 1 ст. 33 ЗУ «Про повну загальну середню освіту»: Установчими документами закладу загальної середньої освіти є рішення засновника (засновників) про його утворення та статут, а також у випадках, визначених цим Законом, засновницький договір, укладений між засновниками.

22. ч. 1 ст. 29 ЗУ «Про освіту»

1.3. АНАЛІЗ НПА ЗАГАЛЬНОНАЦІОНАЛЬНОГО РІВНЯ, ЯКІ РЕГЛАМЕНТУЮТЬ ВПРОВАДЖЕННЯ ФІНАНСОВОЇ АВТОНОМІЇ

Автономія – право суб'єкта освітньої діяльності на самоврядування, яке полягає в його самостійності, незалежності, відповідальності у прийнятті рішень щодо академічних (освітніх), організаційних, фінансових, кадрових та інших питань діяльності, що провадиться в порядку і межах, визначених законом.²³ Держава гарантує закладу освіти академічну, організаційну, фінансову і кадрову автономію.²⁴

Для цілей нашого дослідження ми використовуватимемо таке визначення фінансової автономії: Фінансова автономія шкіл – це ведення закладом самостійної фінансово-господарської діяльності відповідно до [Бюджетного кодексу України](#) та Законів України [«Про освіту»](#), [«Про повну загальну середню освіту»](#), інших Законів України. Фінансова автономія школи передбачає залучення ресурсів із різних джерел та спрямування їх на ефективне функціонування і розвиток навчального закладу, досягнення ним своїх стратегічних цілей і задач, а також самостійне здійснення витрат у межах затверджених кошторисів.

Фінансування закладів освіти здійснюється за рахунок коштів відповідних бюджетів, а також інших джерел, не заборонених законодавством.²⁵

У законодавстві визначені **принципи**, на яких будується **фінансова автономія** навчальних закладів:

- **прозорість**
- **контроль**
- **підзвітність**

У таблиці зібрані НПА, в яких міститься опис та алгоритм реалізації зазначених принципів.

^{23.} п. 1 ч. 1 ст. 1 ЗУ «Про освіту»

^{24.} ст. 23 ЗУ «Про освіту»

^{25.} ч. 3 ст. 43 ЗУ «Про освіту»

№	Принципи впровадження фінансової автономії	НПА
1.	Прозорість	ЗУ «Про освіту», ЗУ «Про повну загальну середню освіту»
2.	Контроль	ЗУ «Про основні засади здійснення державного фінансового контролю в Україні», Постанова КМУ від 03.02.2016 р. №43 «Про затвердження Положення про Державну аудиторську службу України», Постанова КМУ від 04.08.2000 р. №1222 «Про затвердження Порядку отримання благодійних (добровільних) внесків і пожертв від юридичних та фізичних осіб бюджетними установами і закладами освіти, охорони здоров'я, соціального захисту, культури, науки, спорту та фізичного виховання для потреб їх фінансування»
3.	Підзвітність	ЗУ «Про освіту», ЗУ «Про благодійну діяльність та благодійні організації», ЗУ «Про місцеве самоврядування», Постанова КМУ від 03.02.2016 р. №43 «Про затвердження Положення про Державну аудиторську службу України», Наказ МОН від 23.03.2005 р. №178 «Про затвердження Примірного положення про порядок звітування керівників дошкільних, загальноосвітніх та професійно-технічних навчальних закладів перед педагогічним колективом та громадськістю».

1.3.1. Прозорість роботи середніх навчальних закладів комунальної форми власності

Сучасна школа живе в умовах, які постійно змінюються. Для того, щоби не тільки ефективно функціонувати, а й розвиватися, навчальний заклад має вибудувати довіру із широким колом осіб і організацій. Прозорість діяльності, зрозумілість і педедбачуваність розвитку школи – одна із запорук успішності цього процесу.

Кроки щодо реалізації принципу «прозорість» містяться в ЗУ «Про освіту», ЗУ «Про повну загальну середню освіту», а саме:

- формувати відкриті та загальнодоступні ресурси з інформацією про свою діяльність й оприлюднювати її;²⁶

Для цілей даного документи під прозорістю розуміємо розкриття адміністраціями шкіл із власної ініціативи інформації, яка стосується стратегії розвитку, а також фінансово-господарської діяльності навчального закладу для усіх зацікавлених сторін, широкої громадськості своєчасно та у повній і зрозумілій формі.

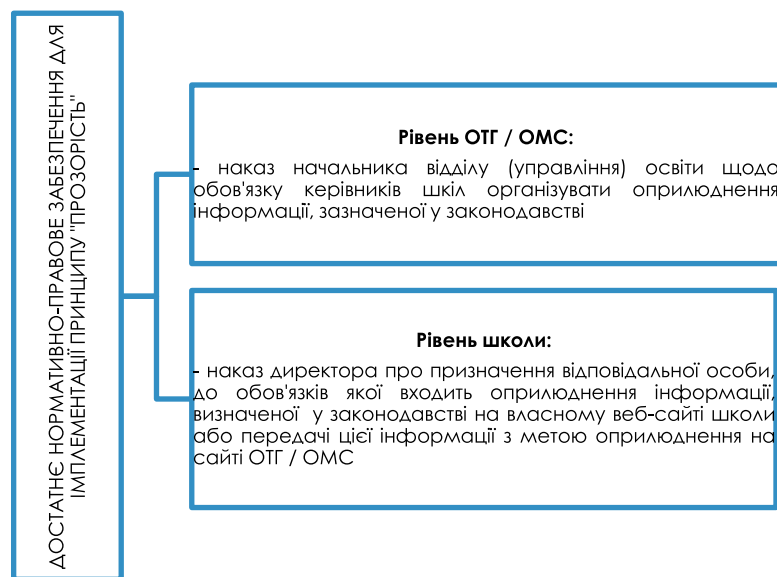
- забезпечувати відкритість і прозорість діяльності, зокрема шляхом оприлюднення публічної інформації відповідно до вимог законів України «Про освіту», «Про доступ до публічної інформації», «Про відкритість використання публічних коштів» та інших законів України;²⁷
- у межах своїх можливостей має забезпечувати доступ до зазначеної інформації особам із порушенням зору.²⁸

Положення²⁹ ЗУ «Про освіту» зобов'язують навчальний заклад забезпечувати на своєму веб-сайті (у разі його відсутності – на веб-сайті свого засновника) відкритий доступ до такої інформації та документів:

- матеріально-технічне забезпечення закладу освіти (згідно з ліцензійними умовами);
- річний звіт про діяльність закладу освіти;
- перелік додаткових та інших послуг, їх вартість, порядок надання та оплати;
- кошторис і фінансовий звіт про надходження та використання всіх отриманих коштів,
- інформацію про перелік товарів, робіт і послуг, отриманих як благодійна допомога, із зазначенням їх вартості, а також про кошти отримані з інших джерел, не заборонених законодавством.

Зазначена інформація та документи, розміщуються для відкритого доступу не пізніше ніж через **10 робочих днів** з дня їх затвердження чи внесення змін до них, якщо інше не визначено законодавством.

Для того, щоби положення ЗУ «Про освіту», ЗУ «Про повну загальну середню освіту» набули сталої практики застосування, на рівні ОТГ, ОМС та шкіл мають бути сформовано певні документи, наприклад:

ВИСНОВКИ

Виконання навчальним закладом положень ЗУ «Про освіту», ЗУ «Про повну загальну середню освіту» забезпечить реалізацію принципу «прозорість» під час впровадження фінансової автономії.

26. ч. 1 ст. 30 ЗУ «Про освіту»

27. ч. 4 ст. 38 ЗУ «Про повну загальну середню освіту»

18. ч. 1 ст. 30 ЗУ «Про освіту»

29. ч. 2, ч. 3, ч. 4 ст. 30 ЗУ «Про освіту»

РЕКОМЕНДАЦІЇ

Сучасна школа живе в умовах, які постійно змінюються. Для того, щоби сформувати довіру до своєї діяльності школі важливо бути проактивною під час реалізації принципу прозорості, а отже:

1. Представляти дані дохідної та витратної частин кошторису школи у зрозумілому для пересічного мешканця форматі.
2. Шкільний кошторис має містити інформацію про джерела фінансування та зазначення статей, які вони покривають.
3. Фінансових звіт про діяльність закладу освіти має містити показники та індикатори виміру «досягнення» / «ефективності досягнення» закладом своїх стратегічних цілей.

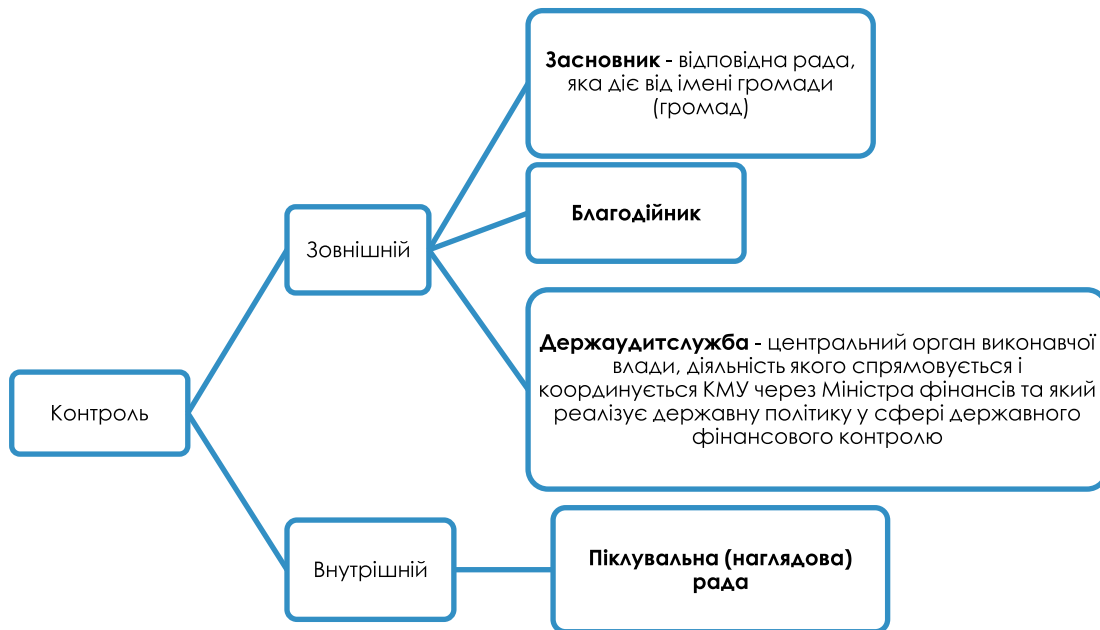
1.3.2. Забезпечення контролю (внутрішнього та зовнішнього) за наповненням і витрачанням бюджетів середніх навчальних закладів комунальної форми власності

Нормативно-правова рамка, яка врегульовує реалізацію функції контролю за фінансово-господарською діяльністю школи, міститься у наступних НПА:

- ЗУ «Про освіту»;
- ЗУ «Про основні засади здійснення державного фінансового контролю в Україні»;
- ЗУ «Про благодійну діяльність та благодійні організації»;
- Постанова КМУ від 03.02.2016 р. №43 «Про затвердження Положення про Державну аудиторську службу України»;
- Постанова КМУ від 04.08.2000 р. №1222 «Про затвердження Порядку отримання благодійних (добровільних) внесків і пожертв від юридичних та фізичних осіб бюджетними установами і закладами освіти, охорони здоров'я, соціального захисту, культури, науки, спорту та фізичного виховання для потреб їх фінансування»;
- Наказ МОН від 23.03.2005 р. №178 «Про затвердження Примірного положення про порядок звітування керівників дошкільних, загальноосвітніх та професійно-технічних навчальних закладів перед педагогічним колективом та громадськістю».

Для цілей цього дослідження під контролем розуміємо систему дій, ініційованих навчальним закладом або зовнішньою стороною, з метою оцінки відповідності фінансово-господарської діяльності адміністрації школи вимогам законодавства, а також ефективності залучення та витрачання фінансів навчальним закладом для досягнення ним своїх стратегічних цілей.

Законодавством України передбачено здійснення внутрішнього та зовнішнього контролю за фінансово-господарською діяльністю школи.

Повноваження у сфері контролю засновника³⁰ або уповноваженого ним органу (особи) за фінансово-господарською діяльністю закладу освіти комунальної форми власності:³¹

- затверджує кошторис та приймає фінансовий звіт закладу освіти у випадках та порядку, визначених законодавством;
- здійснює контроль за фінансово-господарською діяльністю закладу освіти;
- здійснює контроль за дотриманням установчих документів закладу освіти;³²
- реалізує інші права, передбачені законодавством та установчими документами закладу освіти.

Основними завданнями Держаудитслужби³³ є здійснення державного контролю, спрямованого на оцінку ефективного, законного, цільового, результативного використання та збереження державних фінансових ресурсів, необоротних та інших активів, досягнення економії бюджетних коштів.³⁴ Держаудитслужба виконує такі функції:

^{30.} п. 7 ч. 1 ст. 1 ЗУ «Про освіту»

^{31.} ч. 2 ст. 25 ЗУ «Про освіту»

^{32.} ст. 33 ЗУ «Про повну загальну середню освіту»: Установчими документами закладу загальної середньої освіти є рішення засновника (засновників) про його утворення та статут, а також у випадках, визначених цим Законом, засновницький договір, укладений між засновниками. Статут закладу загальної середньої освіти затверджується засновником (засновниками) або уповноваженим ним (ними) органом та має містити інформацію про: повне та скорочене найменування; статус, форму власності, організаційно-правову форму та тип закладу; місцезнаходження; структурні підрозділи закладу; систему управління закладом, права та обов'язки органів управління, порядок прийняття ними рішень; мету, завдання, принципи діяльності; джерела надходження і порядок використання коштів і майна; інші положення, що визначають функції закладу загальної середньої освіти відповідно до законодавства. Статут може містити інші положення з питань, передбачених цим Законом та/або з питань, що не врегульовані законодавством, у тому числі щодо особливостей утворення і діяльності закладу загальної середньої освіти. Положення статуту не повинні суперечити законодавству.

^{33.} п. 1 Постанови КМУ від 03.02.2016 р. №43 «Про затвердження Положення про Державну аудиторську службу України»

^{34.} п.п. 3 п. 3 Постанови КМУ від 03.02.2016 р. №43 «Про затвердження Положення про Державну аудиторську службу України»

- здійснює контроль у бюджетних установах, які отримують (отримували у період, що перевіряється), кошти з бюджетів усіх рівнів або використовують (використовували у період, який перевіряється) державне чи комунальне майно;
- реалізує державний фінансовий контроль через здійснення:
 - державного фінансового аудиту;
 - перевірки закупівель;
 - інспектування (ревізії);
 - моніторингу закупівель;
 - ведення бухгалтерського обліку;
 - складання фінансової і бюджетної звітності, кошторисів;
 - стану внутрішнього контролю та внутрішнього аудиту у розпорядників бюджетних коштів.

Функції піклувальної (наглядової) ради у сфері контролю за діяльністю закладу освіти комунальної форми власності:

- контролює виконання стратегії та перспективного плану розвитку навчального закладу;
- аналізує та оцінює діяльність закладу освіти та його керівника;
- контролює виконання кошторису та/або бюджету закладу освіти і вносить відповідні рекомендації та пропозиції, що є обов'язковими для розгляду керівником закладу освіти;
- здійснює інші права, визначені спеціальними законами та/або установчими документами закладу освіти.

Благодійник має право здійснювати **контроль** за цільовим використанням благодійної пожертви.³⁵

Для реалізації принципу контролю на рівні ОТГ / ОМС / шкіл мають бути ухвалені певні документи, наприклад:

³⁵. ч. 6 ст. 6 ЗУ «Про благодійну діяльність та благодійні організації»

ДОСТАТНЄ НОРМАТИВНО-ПРАВОВЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ДЛЯ ІМПЛЕМЕНТАЦІЇ ПРИНЦИПУ "КОНТРОЛЬ"

Рівень ОТГ / ОМС:

- наказ начальника відділу (управління) освіти про забезпечення керівниками закладів освіти дотримання вимог законодавства, що регулюють питання ефективного, законного, цільового використання державних, комунальних фінансових ресурсів;
- положення про відділ (управління) освіти щодо організації контролю за закладами освіти;
- затвердження засновником Статуту школи, в якому визначається система управління закладом (зокрема, із включенням у структуру управління навчальним закладом піклувальної (наглядової) ради, права та обов'язки органів управління, порядок прийняття ними рішень, джерела надходження і порядок використання коштів і майна.

Рівень школи:

- наказ керівника школи про розподілення обов'язків між адміністрацією школи щодо контролю за надходженням та використанням коштів (бюджетних та благодійних);
- наказ керівника школи про затвердження посадових інструкцій заступників директора та бухгалтера (бухгалтерів) у т.ч. щодо ведення обліку по залученню та використанню коштів;
- внутрішні накази директора про облікову політику, фінансову дисципліну;
- включення до Статуту школи положень про піклувальну (наглядову) раду, її права та обов'язки, порядок прийняття нею рішень, джерела надходжень і порядок використання коштів і майна.

ВИСНОВКИ

Законодавством України передбачений внутрішній і зовнішній контроль за фінансово-господарською діяльністю середнього навчального закладу комунальної форми власності. Зовнішній контроль покладено на засновника школи, Держаудитслужбу та благодійника. Функції внутрішнього контролю виконує піклувальна (наглядова) рада.

РЕКОМЕНДАЦІЇ

ЕКСПЕРТІВ КОО ВГО «АСОЦІАЦІЯ СПРИЯННЯ САМООРГАНІЗАЦІЇ НАСЕЛЕННЯ»

Формування піклувальної (наглядової) ради згідно вимог законодавства є важливим елементом для впровадження ефективної фінансової автономії середніми навчальними закладами комунальної форми власності.

1.3.3. Реалізація принципу «підзвітність» керівництвом школи щодо ефективності витрачання шкільного бюджету

Під час написання параграфу аналізувалися такі НПА загальнонаціонального рівня:

- ЗУ «Про освіту»;
- ЗУ «Про благодійну діяльність та благодійні організації»;
- ЗУ «Про місцеве самоврядування в Україні»;
- Постанова КМУ від 03.02.2016 р. №43 «Про затвердження Положення про Державну аудиторську службу України»;
- Наказ МОН від 23.03.2005 р. №178 «Про затвердження Примірного положення про порядок звітування керівників дошкільних, загальноосвітніх та професійнотехнічних навчальних закладів перед педагогічним колективом та громадськістю».

Під **підзвітністю** розуміємо певний стан (режим) організаційних відносин між адміністраціями шкіл та широкою громадськістю, суб'єктами владних повноважень, який передбачає наступне:

- своєчасне надання інформації та звітів про перебіг та результати своєї діяльності;
- аргументоване інформування про прогрес у досягненні стратегічних цілей школи, яке включає у тому числі вимір ефективності витрачання шкільного бюджету.

Керівник школи несе особисту відповідальність за фінансово-господарську, освітню та іншу діяльність закладу освіти.³⁶ Керівник навчального закладу має щороку звітувати про свою діяльність на загальних зборах (конференціях) педагогічного колективу, батьківського комітету, ради, піклувальної ради та громадськості. Звітування керівників здійснюється з метою подальшого утвердження відкритої і демократичної державно-громадської системи управління освітою, поєднання державного і громадського контролю за прозорістю прийняття й виконання управлінських рішень, запровадження колегіальної етики управлінської діяльності у навчальних закладах, що базується на принципах взаємоповаги та позитивної мотивації.

У структурі щорічного звіту, в тому числі, мають міститися такі положення:

- вжиті керівником заходи щодо зміцнення та модернізації матеріально-технічної бази навчального закладу;
- залучення додаткових джерел фінансування навчального закладу та їх раціональне використання.³⁷

Керівник школи звітує про ефективність витрачання коштів перед перевіряючими Держаудитслужби,³⁸ а також перед виконавчими органами сільських, селищних, міських рад.³⁹

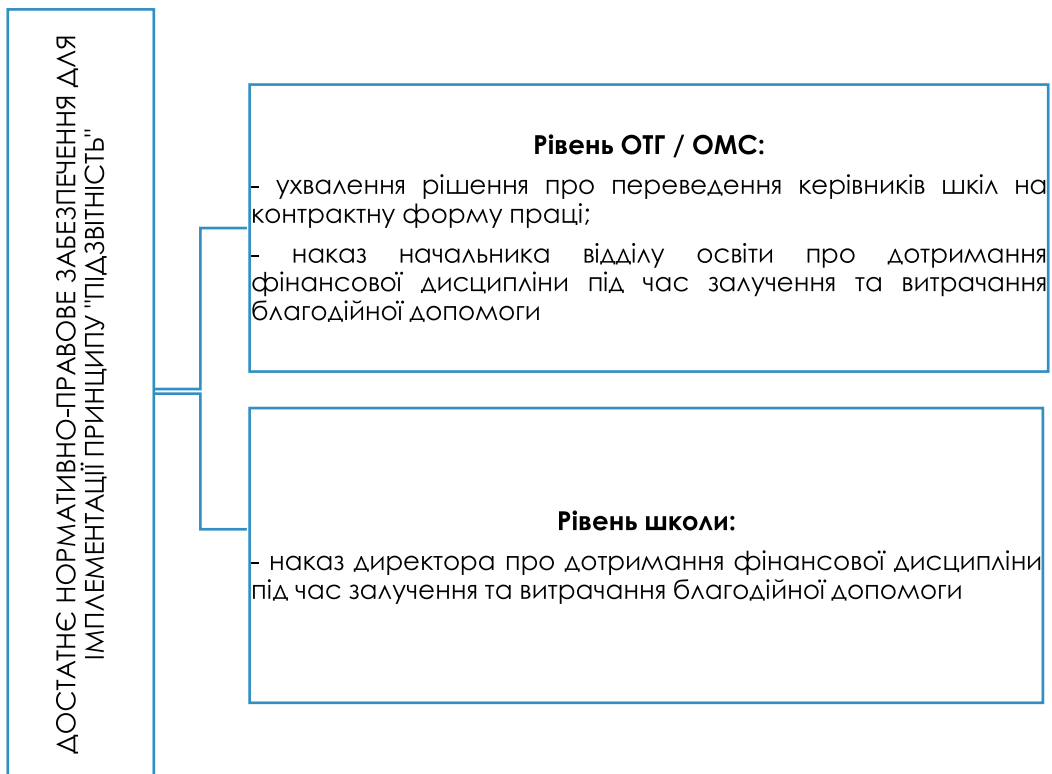
^{36.} ч. 1 ст. 26 ЗУ «Про освіту»

^{37.} Наказ МОН від 23 березня 2005 р. №178 «Про затвердження Примірного положення про порядок звітування керівників дошкільних, загальноосвітніх та професійнотехнічних навчальних закладів перед педагогічним колективом та громадськістю»

^{38.} Постанова КМУ від 03.02.2016 р. №43 «Про затвердження Положення про Державну аудиторську службу України»

^{39.} п.п. 3 п. «а» ст. 29 ЗУ «Про місцеве самоврядування в Україні»

Для реалізації принципу підзвітності на рівні ОТГ / ОМС / шкіл мають бути ухвалені певні документи, наприклад:

ВИСНОВКИ

Законодавство України достатньо чітко регламентує процедуру підзвітності керівника закладу освіти, її мету та періодичність.

РЕКОМЕНДАЦІЇ

ЕКСПЕРТІВ КОО ВГО «АСОЦІАЦІЯ СПРИЯННЯ САМООРГАНІЗАЦІЇ НАСЕЛЕННЯ»

У законодавстві відсутні чіткі критерії визначення ефективності витрачання коштів закладами освіти. Пропонуємо розробити такі критерії на рівні ОМС / ОТГ / шкіл. Цей показник дозволить сформулювати об'єктивну та неупереджену оцінку роботи адміністрації школи та дозволить уникнути неправомірного втручання в діяльність навчального закладу.

РОЗДІЛ II

АНАЛІЗ НОРМАТИВНО-ПРАВОВИХ АКТІВ ОБ'ЄДНАНИХ ТЕРИТОРІАЛЬНИХ ГРОМАД ТА ОРГАНІВ МІСЦЕВОГО САМОВРЯДУВАННЯ ЩОДО МОЖЛИВОСТІ ВВЕДЕННЯ ФІНАНСОВОЇ АВТОНОМІЇ ШКІЛ

Під час написання розділу використовувалися НПА місцевих рівнів та статутів шкіл ОТГ та ОМС, які брали участь у проєкті «Реформа освіти під громадським контролем»: Тишківська ОТГ, Новоукраїнська ОТГ, м. Олександрія Кіровоградської області.

2.1. ФІНАНСОВА АВТОНОМІЯ ШКІЛ: М. ОЛЕКСАНДРІЯ

Фінансова автономія шкіл середніх навчальних закладів комунальної форми власності у м. Олександрія впроваджена рішенням Олександрійської міської ради у 2016 р. Кожна школа є юридичною особою, має самостійний баланс, рахунок в установі банку, печатку, штамп, ідентифікаційний номер. У шкіл є досвід створення піклувальних рад.

Разом з тим, за час набуття фінансової автономії школи Олександрійщини не сформували сталої практики залучення ресурсів із різних джерел.

РЕКОМЕНДАЦІЇ

ЕКСПЕРТІВ КОО ВГО «АСОЦІАЦІЯ СПРИЯННЯ САМООРГАНІЗАЦІЇ НАСЕЛЕННЯ»

1. Перезапустити процес створення та роботи Піклувальних (наглядових) рад відповідно до ЗУ «Про освіту», ЗУ «Про повну загальну середню освіту», рекомендацій експертів КОО ВГО «Асоціація сприяння самоорганізації населення».
2. Сформулювати дієві стратегії розвитку шкіл на 3-5 років.
3. Удосконалити управлінські процеси всередині шкіл, базуючись на принципах прозорості, підзвітності та контролю, визначених законодавством України та проаналізованих у Розділі I даного документу.

2.2. ФІНАНСОВА АВТОНОМІЯ ШКІЛ: ТИШКІВСЬКА ОТГ

Тишківська ОТГ не має досвіду формування фінансової автономії шкіл.

РЕКОМЕНДАЦІЇ

ЕКСПЕРТІВ КОО ВГО «АСОЦІАЦІЯ СПРИЯННЯ САМООРГАНІЗАЦІЇ НАСЕЛЕННЯ»

1. З метою залучення ресурсів для ефективного функціонування та розвитку шкіл та розширення джерел залучення ресурсів пропонуємо імплементувати положення ЗУ «Про освіту», ЗУ «Про повну загальну середню освіту» та скористатися рекомендаціями експертів КОО ВГО «Асоціації сприяння самоорганізації населення».

2.3. ФІНАНСОВА АВТОНОМІЯ ШКІЛ: НОВОУКРАЇНСЬКА ОТГ

Новоукраїнська ОТГ не має досвіду формування фінансової автономії шкіл.

РЕКОМЕНДАЦІЇ

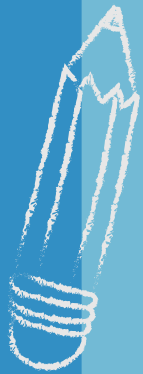
ЕКСПЕРТІВ КОО ВГО «АСОЦІАЦІЯ СПРИЯННЯ САМООРГАНІЗАЦІЇ НАСЕЛЕННЯ»

1. Перезапустити процес створення та роботи Піклувальних (наглядових) рад відповідно до ЗУ «Про освіту», ЗУ «Про повну загальну середню освіту», рекомендацій експертів КОО ВГО «Асоціація сприяння самоорганізації населення».
2. Сформулювати дієві стратегії розвитку шкіл на 3-5 років.
3. Удосконалити управлінські процеси всередині шкіл, базуючись на принципах прозорості, підзвітності та контролю, визначених законодавством України та проаналізованих у Розділі I даного документу.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. АМУ звернулась до Мінфіну з проханням переглянути обсяги освітньої субвенції на 2020 рік <https://bit.ly/2XDBjia>
2. Взаємодія з громадськістю. Методологія оцінки діяльності державних органів виконавчої влади / Балдич Н., Купрій В., Паливода Л. – К.: БФ «Творчий центр ТЦК», 2019. – 48 стор.
3. Визначення чинників впливу на процес реалізації фінансування сфери освіти на державному та місцевому рівнях // Міністерство освіти і науки України, Державна наукова установа «Інститут освітньої аналітики» <https://bit.ly/2JWKMJq>
4. Державний бюджет України <https://bit.ly/2JXZ9gP>
5. Дірки лататимуть за рахунок місцевих бюджетів? <https://bit.ly/2yXoOnr>
6. Закон України «Про освіту» <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2145-19>
7. Закон України «Про повну загальну середню освіту» <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/463-20>
8. ЗНО-2019: результати, висновки, перспективи системи оцінювань <http://testportal.gov.ua/2019/08/15/14514/>
9. ЗУ «Про благодійну діяльність та благодійні організації» <https://bit.ly/2wNiazB>
10. ЗУ «Про місцеве самоврядування» <https://bit.ly/2XHVRQo>
11. ЗУ «Про основні засади здійснення державного фінансового контролю в Україні» <https://bit.ly/2RN3FTx>
12. Інформаційно-статистичний бюлетень «Освіта в Україні: базові індикатори» // Міністерство освіти і науки України, Державна наукова установа «Інститут освітньої аналітики» <https://bit.ly/3c6howl>
13. Лист Міністерства фінансів України №07010-04-3/19654 від 31.07.2019 р. «Про підвищення ефективності використання коштів у сфері освіти та науки» http://auc.org.ua/sites/default/files/sectors/u-137/1378215-blank_mfu_vyhidnyy_34920.pdf.pdf
14. Макроекономічний прогноз України – Коронакриза (квітень, 2020) <https://bit.ly/2yaZ8mW>
15. Мінфін запускає інтерактивний «ДЕШБОРД» про бюджетні видатки на загальну середню освіту <https://bit.ly/2V5V68g>
16. Наказ МОН від 23.03.2005 р. №178 «Про затвердження Примірного положення про порядок звітування керівників дошкільних, загальноосвітніх та професійно-технічних навчальних закладів перед педагогічним колективом та громадськістю» <https://bit.ly/3aiBq5J>
17. Національна доповідь «Цілі Сталого Розвитку: Україна» http://un.org.ua/images/SDGs_NationalReportUA_Web_1.pdf
18. Нова школа у нових громадах: посібник з ефективного управління освітою в об'єднаних територіальних громадах / Сеїтосманов А., Фасоля О., Мархлевські В. – К., 2017. – 128 стор.

19. Освітня галузь України: аналіз тенденцій, нововведень і перспектив <https://bit.ly/2XyX0A2>
20. Постанова КМУ від 03.02.2016 р. №43 «Про затвердження Положення про Державну аудиторську службу України» <https://bit.ly/34lyAWp>
21. Постанова КМУ від 04.08.2000 р. №1222 «Про затвердження Порядку отримання благодійних (добровільних) внесків і пожертв від юридичних та фізичних осіб бюджетними установами і закладами освіти, охорони здоров'я, соціального захисту, культури, науки, спорту та фізичного виховання для потреб їх фінансування» <https://bit.ly/3et7bfF>
22. Профспілка працівників освіти і науки України висловлює рішучий протест! <https://bit.ly/3el3Or3>
23. Реформа освіти та науки <https://www.kmu.gov.ua/diyalnist/reformi/rozvitok-lyudskogo-kapitalu/reforma-osviti>
24. Через дефіцит бюджету у 2020 році в Кілійській ОТГ під загрозою закриття дві школи і лікарня <https://bit.ly/2RygX69>
25. Чому в містах складають ЗНО краще, ніж в селах <https://hmarochos.kiev.ua/2019/07/25/chomu-v-mistah-zdayut-zno-krashhenizh-v-selah-dokument/>

ДОДАТКИ

- Додаток 1 - Резюме Волошиної Алли Володимирівни
- Додаток 2 - Бланк аналізу НПА, які регламентують впровадження фінансової автономії середніх навчальних закладів комунальної форми власності
- Додаток 3 - Примірне положення про порядок організації проведення конкурсного відбору членів Піклувальної (наглядової ради) закладів освіти об'єднаної територіальної громади Кіровоградської області
- Додаток 4 - Примірне Положення про утворення, організацію діяльності та ліквідації Піклувальних (Наглядових) рад у комунальних закладах освіти
- Додаток 5 - Інформаційна довідка про Кіровоградську обласну організацію Всеукраїнської громадської організації «Асоціація сприяння самоорганізації населення» (КОО ВГО «АССН»)

ВОЛОШИНА АЛЛА ВОЛОДИМИРІВНА

Tel: +38 (067) 611 23 00

E-mail: avvoloshyna@gmail.comfb: www.facebook.com/alla.voloshyna**ПОСАДА**

Голова Кіровоградської обласної організації Всеукраїнської громадської організації «Асоціація сприяння самоорганізації населення» (КОО ВГО «АССН»)

ДОСВІД ПРОФЕСІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

2016 по теперішній час – голова КОО ВГО «АССН»

2012 – 2016 – фундаторка громадської організації [Transparency International Україна](#) (ТІ Україна), координаторка напрямку аналітики та адвокації ТІ Україна, старший аналітик департаменту аналізу політики ТІ Україна, координаторка напрямку «Прозорі публічні фінанси».

В секторі громадських організацій працює з 2005 року.

Проектна діяльність (за останні 5 років)

Рік	Назва реалізованої ініціативи	Досягнуті результати	Позиція в проекті
2019	Дієва місцева демократія на Кіровоградщині	<ol style="list-style-type: none"> На базі КОО ВГО «АССН» започатковано діяльність Ресурсного центру розвитку місцевої демократії. Впроваджено на постійній основі щотижневу радіопередачу та телевізійну передачу на UA: Кропивницький. У співпраці із управлінням комунікацій з громадськістю Кіровоградської обласної державної адміністрації проведено серію із 7 вебінарів для громадських активістів, які працюють в районах Кіровоградської області. 	Менеджерка з адвокації
	Європейська Хартія рівності жінок і чоловіків у житті громади міста Кропивницького в дії	<ol style="list-style-type: none"> Проведено тренінг з гендерного бюджетування для робочої групи, яка формує попередній варіант бюджету міста Кропивницького на 2020 рік. Сформовано Гендерний портрет міста Кропивницького. 	Менеджерка проекту, аналітикиня
2018	Реформа освіти під громадським контролем	<ol style="list-style-type: none"> Сформовано рамкове Положення про утворення, роботу, припинення діяльності піклувальних (наглядових) рад у середніх навчальних закладах Проадвокатовано прийняття засновником Положення про утворення, роботу та припинення діяльності піклувальних (наглядових) рад у середній навчальних закладах у Помічянській, Тишківській та Добровеличківській ОТГ 	Менеджерка, експертка
	У співпраці із ГО «Асоціація жінок України ДІА. Кропивницький» - проведення серії спеціалізованих тренінгів з розвитку навичок подолання стресу для клієнток КЗ «Кіровоградський	<ol style="list-style-type: none"> 15 жінок отримали знання та сформуливали навички щодо допомоги собі у кризових ситуаціях 	Тренерка, коуч

[обласний соціальний центр матері і дитини»](#)

2015	Альтернативний звіт з оцінки ефективності державної антикорупційної політики http://ti-ukraine.org/what-we-do/projects/project-4848.html	1. Підготовлено громадську оцінку ефективності антикорупційної політики України у постмайданний період.2. Висновки та рекомендації Альтернативного звіту використовують основні українські та міжнародні стейкхолдери для формування своїх подальших кроків у сфері антикорупції.	Менеджерка, експертка
2014	Прозоре фінансування політичних партій http://ti-ukraine.org/what-we-do/projects/project-4890.html	1. Сформована Концепція змін до чинного законодавства щодо приведення регулювання фінансування партій і виборчих кампаній у відповідність до міжнародних стандартів2. Проаналізовано ризики та уроки імплементації оновленого законодавства http://ukrajina.fnst.org/content/prozori-finansi-partiy-shlyahi-implementaciyi-zakonu	Менеджерка, експертка
2013	Впровадження стандарту відкритості державних закупівель для органів місцевого самоврядування України http://ti-ukraine.org/what-we-do/projects/project-2744.html	1. Сформовано Стандарт відкритості та прозорості державних закупівель для органів місцевого самоврядування України2. Запроваджено Стандарт у роботі виконавчого комітету Львівської міської ради	Менеджерка, експертка
	Моніторинг майнових декларацій - під громадський контроль http://ti-ukraine.org/what-we-do/projects/project-2739.html	1. Сформовано методологію проведення громадського моніторингу стилю життя високопосадовців задекларованим статкам2. Сформовано національну мережу із активістів 50 громадських організацій, спроможних провести моніторинг відповідності стилю життя високопосадовців задекларованим статкам	Менеджерка, тренерка

Участь у громадських коаліціях та мережах

2018 – лідерка регіональної громадської коаліції «Реформа освіти під громадським контролем: м. Кропивницький, Кіровоградська область». Партнерство об'єднало ГО [«Батьківська рада Кропивницького»](#), та 4 громадські організації, які працюють в районах Кіровоградської області

2014 - 2016 – членкиня Антикорупційної групи громадської ініціативи «Реанімаційний пакет реформ» <http://platforma-reform.org/>

2011 – 2013 – голова секретаріату Громадського партнерства «За добросесні державні закупівлі» (<http://www.chesno.org/news/1532/>). Партнерство об'єднало понад 60 журналістів, незалежних експертів, представників бізнесу та громадських організацій з усієї України та стало реальною силою, здатною впливати на формування політики у сфері державних закупівель

2008 – 2009 – лідер коаліції регіональних громадських організацій, що проводили загальнонаціональний моніторинг вступних кампаній 2008 – 2009 рр. до вищих навчальних закладів III – IV рівнів акредитації державної форми власності щодо врахування при вступі результатів зовнішнього незалежного оцінювання. За результатами наданих коаліцією

рекомендації були сформовані принципи вступної кампанії до ВНЗ 2010 р. (міністр Вакарчук І.О.)

Публікації (найголовніші)

- Альтернативний звіт з оцінки ефективності державної антикорупційної політики / загальна редакція, 2015 <https://www.slideshare.net/CentrePravo/ss-59927969>
- Концепція змін до чинного законодавства щодо приведення регулювання фінансування партій і виборчих кампаній у відповідність до міжнародних стандартів, 2014 http://ti-ukraine.org/system/files/research/political_finance_concept_of_the_law_1.pdf; http://ti-ukraine.org/wp-content/uploads/2016/10/ti2014_annual_report_ua.pdf
- Державна політика сприяння розвитку громадянського суспільства: методичні рекомендації, 2013 http://www.ucipr.kiev.ua/userfiles/state_policy_CSO2013.pdf
- Оцінка рівня задоволеності громадян якістю окремих аспектів функціонування судів: Ленінський районний суд м. Кіровограда, Кіровський районний суд м. Кіровограда, Кіровоградський районний суд Кіровоградської області, Олександрійський міськрайонний суд Кіровоградської області (аналітичний звіт), 2012 http://www.fair.org.ua/content/library_doc/CRC_Report_TORO_2.pdf
- Оцінка рівня задоволеності громадян якістю окремих аспектів функціонування судів: Апеляційний суд Кіровоградської області (аналітичний звіт), 2012 http://www.fair.org.ua/content/library_doc/CRC_Report_TORO_1.pdf
- Ефективна організація роботи громадської ради: методичні рекомендації, 2011 <http://bit.ly/2q0tUJE>
- Корупція – виклики для України (за матеріалами Шостого «Київського діалогу» 28 – 30 жовтня 2010 р. «Корупція в політиці, економіці та управлінні - стратегії громадянського суспільства та світової спільноти щодо її подолання»), 2011 file:///C:/Users/1/Desktop/book_corruption.pdf
- Загальнонаціональний звіт громадського моніторингу вступної кампанії 2008 року, 2008 <http://ti-ukraine.org/system/files/projects/knyga.pdf>

ТРЕНЕРСЬКА ДІЯЛЬНІСТЬ / МОЖЛИВІСТЬ ЕКСПЕРТИЗИ

- імплементація реформи освіти в частині встановлення фінансової автономії шкіл
- інструменти громадської участі у формуванні та реалізації державної політики
- інституційна стійкість громадських організацій
- оцінка програм та проектів
- громадський контроль та адвокати
- робота в громадських коаліціях, мережування
- фандрейзинг
- механізми запобігання та протидії корупції
- профілактика стресу та вигорання

АКАДЕМІЧНА ОСВІТА

- 2005** Закінчила економічний факультет Кіровоградського національного технічного університету (спеціальність „Маркетинг”)
- 2002** Захистила дисертацію на здобуття наукового ступеня кандидата філологічних наук за спеціальністю 10.02.17 – порівняльно-історичне і типологічне мовознавство у Київському національному лінгвістичному університеті
- 1994** Закінчила філологічний факультет Кіровоградського державного педагогічного інституту імені В.К. Винниченка (спеціальність „Російська мова та література” – диплом з відзнакою)

ДОДАТКОВА ОСВІТА

Додаткова освіта включає в себе спеціалізоване навчання із і) державних закупівель; ii) фінансування політичних партій; iii) антикорупційної політики та функціонування спеціалізованих антикорупційних інституцій; iv) реформа освіти у розрізі децентралізації. Останніми із них є:

- 2019**
- навчання для тренерів «Працювати інтенсивно без вигорання», яка складалася із 2-х модулів: 1) «Запобігання емоційному та професійному вигоранню в українському третьому секторі», 2) «Методи проектування та проведення семінарів з профілактики вигорання»

2018

- «Медіашкола з Децентралізації. Курс II», яка включала наступні теми: 1) Міфи та правда про освітню реформу; 2) Технології написання публікацій; 3) Міфи та правда про медичну реформу; 4) Соціальні медіа
- «Основи лобіювання громадських ініціатив» - проводився в рамках програми «Шлях ініціатив» Чеським незалежним соціально-екологічним рухом NESEHNUTI спільно з Учбово-методичним центром захисту прав людини HRTC
- «Школа Толерантності з питань гендерної рівності» (24 академічні години)

2015

- International Visitor Leadership Program "Accountability in Government I" (USA)
- "Implementation transparency and good governance: the Latvian experience for Ukraine" at Riga Graduate School of Law
- Regional Training Program in Public Procurement and EU Public Procurement Standards by the European Union funded Project "Harmonization of Public Procurement System in Ukraine with EU Standards"

ПЕРСОНАЛЬНІ ЯКОСТІ

Відповідальна, комунікабельна, вмю швидко приймати рішення у кризових ситуаціях, постійно навчаюся.

ДОДАТКОВІ ВІДОМОСТІ

Сімейний стан: розлучена, троє дітей.

Володіння мовами: українська – рідна; англійська – середній рівень; російська – вільно.

Хобі: айкідо, тайзо, гірський туризм, тревел-блогерство <http://bit.ly/2lR89q4>

Бланк аналізу НПА, які регламентують впровадження фінансової автономії середніх навчальних закладів комунальної форми власності

Аспект оцінки	Загальнонаціональний рівень		Рівень ОТГ / ОМС		Рівень школи		Висновки та рекомендації експерта
	Цитата з НПА / деталізація статті (номер, пункт, підпункт тощо)	Назва НПА Які НПА на рівні ОТГ мають бути ухвалені для імплементації зазначеного положення?	Цитата з НПА / деталізація статті (номер, пункт, підпункт тощо)	Назва НПА Які НПА на рівні школи мають бути ухвалені для імплементації зазначеного положення?	Цитата з НПА / деталізація статті (номер, пункт, підпункт тощо)	Назва НПА Як на практиці має реалізуватися дане положення НПА?	
Фінансова автономія середніх навчальних комунальної форми власності закладів							

Аспект оцінки	Загальнонаціональний рівень		Рівень ОТГ / ОМС		Рівень школи		Висновки та рекомендації експерта
	Цитата з НПА / деталізація статті (номер, пункт, підпункт тощо)	Назва НПА	Цитата з НПА / деталізація статті (номер, пункт, підпункт тощо)	Назва НПА	Цитата з НПА / деталізація статті (номер, пункт, підпункт тощо)	Назва НПА	
Прозорість фінансів середніх навчальних закладів комунальної форми власності		Які НПА на рівні ОТГ мають бути ухвалені для імплементації зазначеного положення?		Які НПА на рівні школи мають бути ухвалені для імплементації зазначеного положення?			

Аспект оцінки	Загальнонаціональний рівень		Рівень ОТГ / ОМС		Рівень школи		Висновки та рекомендації експерта
	Цитата з НПА / деталізація статті (номер, пункт, підпункт тощо)	Назва НПА	Цитата з НПА / деталізація статті (номер, пункт, підпункт тощо)	Назва НПА	Цитата з НПА / деталізація статті (номер, пункт, підпункт тощо)	Назва НПА	
Контроль за наповненням та витрачанням шкільних бюджетів (внутрішній та зовнішній)		Які НПА на рівні ОТГ мають бути ухвалені для імплементації зазначеного положення?		Які НПА на рівні школи мають бути ухвалені для імплементації зазначеного положення?			

Аспект оцінки	Загальнонаціональний рівень		Рівень ОТГ / ОМС		Рівень школи		Висновки та рекомендації експерта
	Цитата з НПА / деталізація статті (номер, пункт, підпункт тощо)	Назва НПА Які НПА на рівні ОТГ мають бути ухвалені для імплементації зазначеного положення?	Цитата з НПА / деталізація статті (номер, пункт, підпункт тощо)	Назва НПА Які НПА на рівні школи мають бути ухвалені для імплементації зазначеного положення?	Цитата з НПА / деталізація статті (номер, пункт, підпункт тощо)	Назва НПА Як на практиці має реалізуватися дане положення НПА?	
Система управління школою							

ПРИМІРНЕ ПОЛОЖЕННЯ
про порядок організації проведення конкурсного відбору членів Піклувальної
(наглядової ради) закладів освіти _____ об'єднаної територіальної
громади Кіровоградської області

1. ЗАГАЛЬНІ ПОЛОЖЕННЯ

1.1. Це Положення про порядок організації конкурсного відбору членів Піклувальної (наглядової ради) закладів освіти _____ об'єднаної територіальної громади Кіровоградської області (далі – ОТГ) визначає процедуру проведення конкурсного відбору (далі – конкурс), метою якого є добір осіб, здатних неупереджено виконувати громадські обов'язки членів Піклувальних (наглядових) рад (далі – ПР) закладів освіти (далі - ЗО).

1.2. Відповідно до Законів України «Про освіту», «Про загальну середню освіту», «Про дошкільну освіту», «Про позашкільну освіту», «Про професійно-технічну освіту», Положення про Піклувальні (наглядові) ради закладів освіти ____ об'єднаної територіальної громади Кіровоградської області, затвердженого рішенням ОТГ № ____ від ____ 202____, членом ПР може бути фізична особа, яка відповідає таким критеріям:

- добропорядність, бездоганна ділова репутація;
- не посідає виборні посади;
- не є або протягом двох останніх років не була працівником такого закладу освіти;
- не є здобувачем освіти у такому закладі освіти;
- не отримує або не отримувала від закладу освіти будь-які доходи;
- не є державним службовцем, представником держави або не є службовою особою органів місцевого самоврядування;
- не має або не мала протягом останніх двох років господарські або цивільно-правові відносини із закладом освіти;
- не є близькою особою з особами, зазначеними у цьому пункті (термін «близька особа» вживається у значенні, визначеному у Законі України «Про запобігання корупції»).

1.3. Конкурс проводиться з дотриманням принципів:

- забезпечення рівного доступу;
- політичної неупередженості;
- законності;
- довіри суспільства;
- прозорості;
- добросовісності;
- ефективного і справедливого процесу відбору.

2. УМОВИ ПРОВЕДЕННЯ КОНКУРСУ

2.1. Обрання членів ПР здійснюється на основі конкурсного відбору.

2.2. Конкурс організовується та проводиться кожним суб'єктом, який делегує свого члена до Піклувальної ради:

- у селищній ОТГ або уповноваженому нею органі,
- у закладі освіти,
- у громадських організаціях.

Якщо ПР створюється одна для кількох закладів освіти, конкурс по обранню членів ПР від ЗО проходить у кожному закладі окремо.

2.3. Рішення про проведення конкурсу у кожному окремому випадку приймає Головою ОТГ або керівником уповноваженого ним органу. Про початок проведення конкурсу повідомляється керівнику відділу освіти, керівникам відповідних закладів освіти, громадським організаціям, які виявили бажання делегувати члена до ПР ЗО, які у свою чергу також організують та проводять конкурс по обранню члена (членів) до складу Піклувальної ради закладі (закладів) освіти, і постановляють рішення або видають наказ чи розпорядження.

2.4. Для проведення конкурсу рішенням (розпорядженням) Голови ОТГ або уповноваженого ним органу, наказом керівника закладу освіти, рішенням керівництва громадських організацій створюється конкурсна комісія відповідно до Положення про конкурсну комісію для проведення конкурсного відбору членів Піклувальних (наглядових) рад закладів освіти ____ об'єднаної територіальної громади Кіровоградської області, затвердженого Рішенням _____ об'єднаної територіальної громади Кіровоградської області __ __ 202__ № ____.

2.5. Оголошення про:

- дату, час та місце проведення конкурсу,
- склад конкурсної комісії,
- дату, час та місце засідання комісії по вирішенню допуску кандидата до участі у конкурсі,
- перелік документів, які необхідно надати для участі в конкурсі,
- гіперпосилання на тексти:
 - = **Положення** утворення, організацію діяльності та ліквідації Піклувальних (Наглядових) рад у комунальних закладах освіти, затвердженого рішенням ОТГ від __ __ 202__ №;
 - = **Положення** про порядок організації проведення конкурсного відбору членів Піклувальної (наглядової ради) закладів освіти _____ об'єднаної територіальної громади Кіровоградської області, затвердженого рішенням ОТГ від __ __ 202__ №;
- вичерпний перелік документів, що подаються, до конкурсної комісії;
- вимоги та критерії, яким має відповідати кандидат у члени ПР, оприлюднюється на сайті ОТГ, на сайті відділу освіти ОТГ, на сайті закладу освіти, на сайтах або інтернет-сторінках у соц.мережах громадських організацій, у ЗМІ.

2.6. Свою кандидатуру для участі в конкурсі до Піклувальної ради закладу (закладів) освіти має право пропонувати будь-яка особа, яка відповідає вимогам **Положення про утворення, організацію діяльності та ліквідації Піклувальних (Наглядових) рад у комунальних закладах освіти ОТГ.**

2.7. Не допускається немотивована відмова в прийнятті заяви претендента в члени ПР на конкурс.

2.8. До обов'язкових документів, які подаються на конкурс, входять наступні документи:

2.8.1) ксерокопія документа, що посвідчує особу, оригінал якого пред'являється під час проведення конкурсу по вибору члена ПР;

2.8.2) фото (для розміщення на сайті);

2.8.3) біографічна довідка довільної форми із зазначенням інформації про вік, освіту, сімейний стан, професійні, громадські досягнення тощо;

2.8.4) мотиваційний лист довільної форми, в якому кандидат зазначає своє бачення перспектив розвитку та стратегії розвитку закладу (закладів) освіти, членом Піклувальної ради якого (яких) планує обиратись кандидат;

2.8.5) письмове підтвердження того, що кандидат:

- не посідає виборні посади;
- не є або протягом двох останніх років не був працівником такого закладу освіти;
- не є здобувачем освіти у такому закладі освіти;
- не отримує або не отримував від закладу освіти будь-які доходи;
- не є державним службовцем, представником держави або не є службовою особою органів місцевого самоврядування;
- не має або не мав протягом останніх двох років господарські або цивільно-правові відносини із закладом освіти;
- не є близькою особою з особами, зазначеними у цьому пункті (термін «близька особа» вживається у значенні, визначеному у Законі України «Про запобігання корупції»);

2.8.6) інформацію про засоби зв'язку з кандидатом.

Документи подаються кандидатами і приймаються конкурсною комісією у строк не пізніше 10 (десяти) календарних днів з дня публікації оголошення про проведення конкурсу на сайті ОТГ, на сайті відділу освіти ОТГ, на сайті закладу освіти, на сайтах або інтернет-сторінках у соц.мережах громадських організацій, у ЗМІ.

2.9. Якщо кандидатами подано усі документи, зазначені у п. 3.9 даного Положення, конкурсна комісія у строк не пізніше 5 (п'яти) календарних днів з дня закінчення строку, встановленого для прийняття документів від кандидатів, на засіданні приймає рішення про допущення кандидата (кандидатів) до участі у конкурсі.

2.9.1. Інформація про кандидатів та сканкопії наданих ними документів оприлюднюються на сайті ОТГ або уповноваженого ним органу, сайті відділу освіти, сайті закладу освіти, сайті чи сторінках у соц.мережах громадських організацій, ЗМІ з дотриманням вимог Закону України «Про захист персональних даних».

2.10. Конкурсна комісія не має підстав для прийняття рішення про недопущення до конкурсу кандидата, окрім подання кандидатом неповного переліку документів, зазначених у п. 3.9.1 – 3.9.5 даного Положення, або порушення кандидатом вимог, зазначених у п. 3.9.5 даного Положення.

Про факт порушення вимог п. 3.9.5 даного Положення приймається рішення комісії, яке оформлюється протоколом засідання комісії із обов'язковим зазначенням, які саме положення п. 3.9.5 порушено кандидатом, і якими фактами підтверджується таке порушення.

2.11. Рішення конкурсної комісії приймається відкрито, простою більшістю голосів. На засіданні комісії може бути присутній будь-хто з громадян, кандидатів, громадських активістів, представників засобів масової інформації, посадових осіб органів державної влади та місцевого самоврядування та інших осіб, хто має таке бажання.

2.12. Конкурсна комісія повідомляє кандидатам про те, що перелік поданих ним документів є достатнім, засобами зв'язку, зазначеними кандидатами у поданих ними документах, а також розміщує інформацію про перелік кандидатів, документи яких визнано достатніми для участі у конкурсі, на сайті ОТГ або уповноваженого ним органу, сайті відділу освіти, сайті закладу освіти, сайті чи сторінках у соц.мережах громадських організацій, ЗМІ.

2.13. Конкурсна комісія, створена розпорядженням Голови ОТГ або наказом керівника уповноваженого ним органу, організовує у строк не пізніше 10 (десяти) календарних днів засідання по обранню члена (членів) ПР ЗО.

На засідання запрошуються депутати ОТГ, який приймають участь у голосуванні по вибору члена ПР ЗО.

Конкурсна комісія працює на громадських засадах.

На засіданні мають бути присутніми не менше 1/3 від кількісного складу депутатів ОТГ.

На засідання запрошуються кандидати у члени Піклувальної ради, які допущені до конкурсу.

Засідання є відкритим. На засіданні може бути присутнім будь-хто з громадян, громадських активістів, представників засобів масової інформації, посадових осіб органів державної влади та місцевого самоврядування та інших осіб, хто має таке бажання.

Під час засідання обирається голова та секретар комісії, ведеться протокол, який має відповідати вимогам п. 2.17 даного Положення.

2.14. Конкурсна комісія, створена наказом керівника закладу освіти, організовує у строк не пізніше 10 (десяти) календарних днів загальні збори педагогів та батьків учнів (вихованців) закладу освіти по обранню члена (членів) ПР ЗО.

До складу комісії входить представник від закладу освіти та два представники від батьків учнів (вихованців) закладу освіти.

У випадку, коли формується одна Піклувальна рада для одного закладу освіти, то до складу ПР входять два члени ПР, - один від батьків, другий від педагогів закладу освіти.

У такому випадку загальні збори проводяться окремо для батьків, окремо для педагогів закладу.

На загальних зборах батьків учнів (вихованців) закладу освіти мають бути присутні більше 1/2 з числа представників від кожного класу (групи) ЗО.

Рішення приймається простою більшістю голосів.

На загальних зборах педагогів закладу освіти мають бути присутніми більше 1/2 від загальної кількості педагогів закладу.

Рішення приймається простою більшістю голосів.

Конкурсна комісія працює на громадських засадах.

У загальних зборах приймають участь 1/3 від педагогічного колективу закладу освіти та по одному представнику батьків учнів (вихованців) від кожного класу (групи) закладу освіти. Кількісний склад учасників загальних зборів визначається у наказі керівника закладу освіти.

Загальні збори є правомочними, якщо на них присутні більше 1/2 від кількісного складу загальних зборів, зазначених в наказі керівника закладу.

Кандидат у члени до ПР ЗО вважається обраним, якщо за його обрання проголосували більше 1/2 осіб, присутніх на загальних зборах.

Загальні збори є відкритим. На загальних зборах може бути присутнім будь-хто з громадян, громадських активістів, представників засобів масової інформації, посадових осіб органів державної влади та місцевого самоврядування та інших осіб, хто має таке бажання.

Під час загальних зборів обирається голова та секретар комісії, ведеться протокол, який має відповідати вимогам п. 2.17 даного Положення.

2.15. Конкурсна комісія, створена рішенням керівника громадської організації, організовує у строк не пізніше 10 (десяти) календарних днів засідання по обранню двох членів ПР ЗО.

У засіданні приймають участь члени конкурсної комісії, склад і кількість яких визначається рішенням керівника громадської організації.

На засіданні мають бути присутніми більше $\frac{1}{2}$ від кількісного складу конкурсної комісії ГО.

Конкурсна комісія працює на громадських засадах.

Кандидати у члени до ПР ЗО вважаються обраними, якщо за них обрання проголосували більше $\frac{1}{2}$ членів конкурсної комісії, присутніх на засіданні конкурсної комісії.

Засідання комісії є відкритим. На засіданні може бути присутнім будь-хто з громадян, громадських активістів, представників засобів масової інформації, посадових осіб органів державної влади та місцевого самоврядування та інших осіб, хто має таке бажання.

Під час засідання обирається голова та секретар комісії, ведеться протокол, який має відповідати вимогам п. 2.17 даного Положення.

2.15.1. Якщо ініціативу про обрання члена ПР ЗО висунули кілька громадських організацій, такі організації проводять спільне засідання по виборах двох кандидатів до ПР ЗО.

2.16. Конкурсна комісія кожного суб'єкта, який обирає свого члена Піклувальної ради закладу (закладів) освіти, має провести конкурс і оприлюднити його результати у строк не пізніше 30 календарних днів з дня оприлюднення інформації про початок проведення конкурсу. Інформація про закінчення конкурсу і його результати оприлюднюється на сайті ОТГ або уповноваженого ним органу, сайті відділу освіти, сайті закладу освіти, сайті чи сторінках у соц.мережах громадських організацій, ЗМІ.

2.17. Рішення конкурсної комісії оформлюється протоколом засідання, який веде секретар, підписується головуючим на засіданні (зборах), і оприлюднюється на сайті ОТГ або уповноваженого ним органу, сайті відділу освіти, сайті закладу освіти, сайті чи сторінках у соц.мережах громадських організацій, ЗМІ.

Протокол засідання конкурсної комісії, загальних зборів повинен містити:

- дату, час та місце проведення засідання;
- порядок денний засідання;
- прийняті конкурсною комісією рішення за результатами голосування окремо з кожного питання порядку денного;
- прізвища та ініціали всіх членів Конкурсної комісії, які взяли участь у її засіданні.

Конкурсна комісія зобов'язана у строк не пізніше 5 (п'яти) календарних днів строк подати до ОТГ засвідчену копію протоколу та копії документів відібраних нею кандидатів у члени ПР ЗО.

Конкурс вважається таким, що закінчився, з дня підписання протоколу засідання конкурсної комісії про обрання члена (членів) Піклувальної ради закладу (закладів) освіти.

2.18. Матеріали засідань конкурсної комісії зберігаються протягом 5 (п'яти) років у того суб'єкта, який проводив конкурс.

Примірне Положення
про утворення, організацію діяльності та ліквідації Піклувальних (Наглядових) рад
у комунальних закладах освіти _____

I. Загальні положення

1.1. Положення про Піклувальну (Наглядову) раду (далі – Піклувальна рада) визначає порядок створення Піклувальної ради закладів освіти _____, порядок обрання членів до складу Піклувальної ради закладів освіти, повноваження членів Піклувальної ради, функції Піклувальної ради, інші питання, що стосуються діяльності Піклувальної ради закладу освіти.

1.2. Піклувальна рада є колегіальним органом державно-громадського управління у сфері освіти та створюється за рішенням _____ або уповноваженим ним органом для одного чи декількох закладів загальної середньої освіти відповідно до Закону України «Про місцеве самоврядування в Україні», «Про освіту», Закону України «Про загальну середню освіту», Закону України «Про дошкільну освіту», Закону України «Про позашкільну освіту», Закону України «Про професійно-технічну освіту».

Порядок формування Піклувальної ради, її відповідальність, перелік і строк повноважень, а також порядок її діяльності визначаються зазначеними законами та установчими документами закладу освіти.

1.3. Піклувальна рада закладу освіти сприяє вирішенню перспективних завдань його розвитку, залученню фінансових ресурсів для забезпечення його діяльності з основних напрямів розвитку і здійсненню контролю за їх використанням, ефективній взаємодії закладу освіти з органами державної влади та органами місцевого самоврядування, науковою громадськістю, громадськими організаціями, юридичними та фізичними особами.

1.4. Члени Піклувальної ради закладу освіти мають право брати участь у роботі колегіальних органів закладу освіти з правом дорадчого голосу.

1.5. До складу Піклувальної ради закладу освіти не можуть входити здобувачі освіти та працівники цього закладу освіти.

1.6. У своїй діяльності Піклувальна рада керується Конституцією України, Законами України «Про освіту», «Про загальну середню освіту», «Про дошкільну освіту», «Про позашкільну освіту», «Про професійно-технічну освіту», Конвенцією ООН «Про права дитини», Статутом закладу освіти, цим Положенням та іншими нормативно-правовими актами в галузі освіти і міжнародного законодавства з прав дитини.

1.7. Рішення про заснування Піклувальної ради закладу освіти приймається _____ радою або уповноваженим нею органом.

1.8. Піклувальна рада не є юридичною особою.

1.9. Зміна повного складу Піклувальної ради не припиняє її дію.

1.10. Піклувальна рада підзвітна та підконтрольна міській раді та загальним зборам закладів освіти.

1.11. Персональний склад Піклувальної ради затверджується _____ радою або уповноваженим радою органом та діє до прийняття нею або уповноваженим _____ радою органом рішення про затвердження нового складу Піклувальної ради або внесення змін до нього.

1.12. Склад Піклувальної ради формується з урахуванням пропозицій органів управління закладу освіти, органів громадського самоврядування закладу освіти, депутатів _____ ради з дотриманням норм Положення про порядок організації проведення конкурсного відбору членів Піклувальної (наглядової ради) закладів освіти _____.

1.13. Члени Піклувальних рад закладів освіти виконують свої обов'язки безкоштовно, на громадських засадах.

2. Мета, завдання, функції та основні принципи діяльності

2.1. Метою діяльності Піклувальної ради є сприяння вирішенню перспективних завдань розвитку закладу освіти, залученню фінансових ресурсів для забезпечення його діяльності з основних напрямів розвитку і здійсненню контролю за їх використанням, ефективній взаємодії закладу освіти з органами державної влади та органами місцевого самоврядування, науковою громадськістю, громадськими організаціями, юридичними та фізичними особами.

2.2. Основними принципами діяльності Піклувальної ради є:

- пріоритет прав і свобод людини і громадянина;
- верховенство права;
- взаємна повага та партнерства;
- обов'язковість розгляду пропозицій сторін;
- пріоритет узгоджувальних процедур;
- прозорість, відкритість та гласність;
- обов'язковість дотримання досягнутих домовленостей;
- взаємна відповідальність сторін.

2.3. Піклувальна рада зобов'язана складати річний звіт за результатами діяльності ради, оцінку роботи членів Піклувальної ради та якості управління, який направляється _____ раді Кіровоградської області.

2.4. Функції Піклувальної ради:

- внесення пропозицій до планів роботи відповідного закладу освіти;
- подання керівнику закладу освіти обов'язкових для розгляду пропозицій щодо діяльності відповідного закладу освіти;
- порушення питань перед керівником закладу освіти про звільнення службових та посадових осіб закладу освіти;
- порушення питань про звітування службових та посадових осіб закладу освіти перед Піклувальною радою;
- участь у визначенні стратегії розвитку закладу освіти та контроль її виконання;
- аналіз та оцінка діяльності закладу освіти та його керівника;
- контроль виконання кошторису та бюджету закладу освіти, внесення відповідних рекомендацій та пропозицій, що є обов'язковими для розгляду керівником закладу освіти;
- внесення засновнику закладу освіти подання про заохочення або звільнення керівника закладу освіти з підстав, визначених законом;
- ініціювання проведення інституційного аудиту у позаплановому порядку у випадках, передбачених законодавством; у разі негативних результатів інституційного аудиту засновнику закладу освіти надання рекомендації щодо зміни керівника закладу освіти, припинення чи реорганізації закладу освіти;
- участь у розробці установчих документів закладу освіти, їх нової редакції та змін до них;
- участь у затвердженні кошторису та прийомі фінансового звіту закладу освіти;
- участь у здійсненні контролю за фінансово-господарською діяльністю закладу освіти;
- участь у здійсненні контролю за дотриманням установчих документів закладу освіти;
- участь у здійсненні контролю за недопущенням привілеїв чи обмежень (дискримінації) за ознаками раси, кольору шкіри, політичних, релігійних та інших переконань, статі, віку, інвалідності, етнічного та соціального походження, сімейного та майнового стану, місця проживання, за мовними або іншими ознаками;
- сприяння залученню додаткових джерел фінансування;

- інші функції, визначені Законами України «Про дошкільну освіту», «Про загальну середню освіту», «Про професійно-технічну освіту» та установчими документами закладу освіти.

3. Утворення, ліквідація та склад Піклувальної ради.

3.1. Кількість членів Піклувальної ради становить непарну кількість осіб, мінімальна кількість – п'ять особи. До складу Піклувальних рад не можуть входити здобувачі освіти та працівники цього закладу освіти.

3.2. Строк повноважень члена Піклувальної ради становить три роки. Один і той самий член Піклувальної ради не може входити до складу Піклувальної ради одного і того самого закладу освіти понад два строки підряд.

3.3. До складу Піклувальної ради включаються:

- один представник _____ ради або уповноваженого ним органу;
- один представник батьків закладу освіти, визначений загальними зборами;
- один представник, визначений загальними зборами педагогічною закладу освіти не з числа працівників, у т.ч. педагогічних, закладу;
- два представники, визначені зборами громадських формувань.

3.3.1. У випадку формування однієї Піклувальної ради для кількох закладів освіти, до складу Піклувальної ради входять по одному представнику від кожного закладу освіти, обраному на спільних загальних зборах батьків та педагогів закладу. У такому випадку кількість закладів, для яких формується Піклувальна рада, має бути такою, щоб кількість членів ПР була непарною.

3.4. Рада _____ делегує представника до Піклувальної ради шляхом прийняття відповідного рішення конкурсною комісією, на підставі якого _____ голова видає розпорядження. Член ПР від міської ради обирається шляхом проведення конкурсу, який проводиться відповідно до Положення про порядок організації проведення конкурсного відбору членів Піклувальної (наглядової ради) закладів освіти _____ ради Кіровоградської області (далі – Положення про конкурс). Міська рада має право делегувати право проведення конкурсу та обрання члена ПР уповноваженому органу.

3.4.1. До рішення міської ради про обрання члена ПР додається його заява на членство у Піклувальній раді, біографічна довідка, мотивувальний лист та письмове підтвердження члена Піклувальної ради про те, що він не посідає виборні посади; не є або протягом двох останніх років не був працівником такого закладу освіти; не є здобувачем освіти у такому закладі освіти; не отримує або не отримував від закладу освіти будь-які доходи; не є державним службовцем, представником держави або не є службовою особою органів місцевого самоврядування; не має або не мав протягом останніх двох років господарські або цивільно-правові відносини із закладом освіти; не є близькою особою з особами, зазначеними у цьому пункті (далі – письмове підтвердження).

3.5. Батьки закладу освіти делегують свого представника до Піклувальної ради шляхом прийняття відповідного рішення загальних зборів батьків закладу освіти, яке приймається за результатами конкурсу, проведеного відповідно до Положення про конкурс, та оформлюється протоколом. До рішення додається заява на членство у Піклувальній раді, біографічна довідка, мотивувальний лист та письмове підтвердження.

3.7. Педагогічна рада відповідного закладу освіти делегує представника до Піклувальної ради шляхом прийняття відповідного рішення, яке приймається за результатами конкурсу з дотриманням норм Положення про порядок організації проведення конкурсного відбору членів Піклувальної (наглядової ради) закладів освіти _____ та оформлюється протоколом загальних зборів педагогів закладу освіти. До рішення додається заява на членство у Піклувальній раді та біографічна довідка, мотивувальний лист та письмове підтвердження.

- міського голови або не менше ніж $\frac{1}{4}$ кількості депутатів міської ради;
- члена Піклувальної ради;
- керівника закладу освіти.

Засідання Піклувальної ради на вимогу вищезазначених осіб можуть скликатись не частіше одного разу на місяць.

5.8. Вимога про скликання засідання Піклувальної ради складається у письмовому вигляді із зазначенням підстав та подається на ім'я голови Піклувальної ради до відповідного закладу освіти. Керівник закладу освіти має того ж дня, коли надійшла вимога, повідомити голову та секретаря Піклувальної ради. Датою вручення вимоги вважається дата вручення повідомлення під розпис голові або секретарю Піклувальної ради.

5.9. Засідання Піклувальної ради має бути скликане головою Піклувальної ради не пізніше 3 робочих днів після отримання відповідної вимоги.

Якщо Піклувальна рада не була скликана у встановлений термін, члени Піклувальної ради протягом 5 робочих днів з дня закінчення терміну для скликання засідання приймають рішення про обрання нового голови.

5.10. Порядок денний формується головою та затверджується на засіданні Піклувальної ради.

5.11. Про порядок денний, дату, час та місце проведення засідання Піклувальної ради її члени повідомляються головою або секретарем Піклувальної ради персонально не пізніше, ніж за 3 робочих дні до засідання. Не пізніше ніж за 2 робочі дні до засідання інформацію про порядок денний, час та місце оприлюднюється на офіційному веб-сайті міської ради та веб-сайті закладу освіти.

5.12. Під час засідання секретар Піклувальної ради або інша уповноважена Піклувальною радою особа веде протокол. Протокол засідання підписується головуючим на засіданні та присутніми членами ради.

Підписаний протокол протягом 5 робочих днів оприлюднюється на офіційному веб-сайті міської ради або управління освіти та веб-сайті відповідного закладу освіти.

5.13. Копія протоколу надається для ознайомлення керівнику закладу освіти. Сканкопія протоколу засідання надсилається всім членам Піклувальної ради на особисті електронні поштові адреси.

5.14. Рішення, прийняті Піклувальною радою в межах повноважень та компетенції, є обов'язковими для виконання членами Піклувальної ради та керівником закладу освіти. У разі незгоди керівника закладу освіти із рішеннями, прийнятими Піклувальною радою, питання виноситься на розгляд управління освіти або міської ради.

5.15. Рішення Піклувальної ради доводяться до відома міської ради, міського голови та керівника закладу освіти у вигляді витягів з протоколу шляхом їх направлення на офіційну електронну адресу та оприлюднюються на офіційному веб-сайті міської ради.

6. Повноваження голови Піклувальної рад

6.1. Організовує роботу Піклувальної ради та здійснює контроль за виконанням рішень, прийнятих нею.

6.2. Скликає засідання Піклувальної ради та головує на них, формує порядок денних засідань.

6.3. Один раз на півроку звітує перед міською радою про роботу Піклувальної ради. Звіт про роботу Піклувальної ради також оприлюднюється на офіційному веб-сайті міської ради.

6.4. За рішенням Піклувальної ради порушує перед засновниками питання щодо внесення змін до її складу.

6.5. Представляє Піклувальну раду у відносинах із закладом освіти, іншими установами, організаціями, підприємствами та органами влади.

6.6. Підписує рішення Піклувальної ради закладу освіти та протокол засідання.

7. Права та обов'язки члена Піклувальної ради

7.1. Члени Піклувальної ради мають право:

- отримувати інформацію та документи закладу освіти, необхідні для виконання своїх функцій;
- безперешкодного доступу до всіх будівель та приміщень закладу освіти;
- брати участь у роботі колегіальних органів закладу освіти з правом дорадчого голосу, у нарадах, комісіях, засіданнях, переговорах, які проводяться в закладі освіти або за участі службових осіб цього закладу освіти. Про такі заходи керівник закладу освіти зобов'язаний інформувати членів Піклувальної ради не пізніше, ніж за один робочий день до часу їх проведення;
- отримувати інформацію про порядок денний, матеріали, дату, час та місце проведення засідання Піклувальної ради не пізніше, як за 3 робочі дні до дати проведення засідання;
- вносити пропозиції до планів роботи відповідного закладу освіти;
- подавати керівнику обов'язкові для розгляду пропозиції щодо діяльності відповідного закладу освіти;
- вносити питання, проекти документів, рішень, пропозиції та зауваження до порядку денного засідання Піклувальної ради;
- подавати у письмовій формі окрему думку щодо проекту рішення Піклувальної ради, яка додається до протоколу засідання Піклувальної ради;
- вимагати скликання засідання Піклувальної ради відповідно до вимог даного Положення;
- порушувати питання про звільнення службових та посадових осіб закладу освіти;
- порушувати питання про звітування службових та посадових осіб закладу освіти перед Піклувальною радою;
- приймати участь у визначенні стратегії розвитку закладу освіти та контролювати її виконання;
- аналізувати та оцінювати діяльність закладу освіти та його керівника;
- контролювати виконання кошторису та бюджету закладу освіти, вносити відповідні рекомендації та пропозиції, що є обов'язковими для розгляду керівником закладу освіти;
- вносити засновнику закладу освіти подання про заохочення або звільнення керівника закладу освіти з підстав, визначених законом;
- ініціювати проведення інституційного аудиту у позаплановому порядку у випадках, передбачених законодавством; у разі негативних результатів інституційного аудиту засновнику закладу освіти надавати рекомендації щодо зміни керівника закладу освіти, припинення чи реорганізації закладу освіти;
- приймати участь у розробці установчих документів закладу освіти, їх нової редакції та змін до них;
- приймати участь у затвердженні кошторису та прийомі фінансового звіту закладу освіти;
- приймати участь у здійсненні контролю за фінансово-господарською діяльністю закладу освіти;
- приймати участь у здійсненні контролю за дотриманням установчих документів закладу освіти;
- приймати участь у здійсненні контролю за недопущенням привілеїв чи обмежень (дискримінації) за ознаками раси, кольору шкіри, політичних, релігійних та інших переконань, статі, віку, інвалідності, етнічного та соціального походження, сімейного та майнового стану, місця проживання, за мовними або іншими ознаками;
- сприяти залученню додаткових джерел фінансування;

- здійснювати інші права, визначені Законами України «Про дошкільну освіту», «Про загальну середню освіту», «Про професійно-технічну освіту» та установчими документами закладу освіти.

7.2. Члени Піклувальної ради зобов'язані:

- діяти виключно в інтересах територіальної громади міста, закладу освіти, здобувачів освіти закладу освіти та трудового колективу закладу освіти;
- керуватися у своїй діяльності чинним законодавством України, Статутом закладу освіти, рішеннями міської ради, виконавчого комітету міської ради та даним Положенням;
- виконувати свої обов'язки особисто і не передавати власні повноваження іншій особі;
- не розголошувати, не поширювати та не передавати третім особам персональних даних, отриманих в ході роботи або які містяться у документах, окрім випадків, передбачених чинним законодавством;
- не розголошувати конфіденційну інформацію про діяльність закладу освіти, яка стала відомою у зв'язку з виконанням функцій члена Піклувальної ради, особам, які не мають доступу до такої інформації, а також не використовувати її у своїх інтересах або інтересах третіх осіб/, окрім випадків, передбачених чинним законодавством;
- брати участь у засіданнях Піклувальної ради. Завчасно повідомляти голову Піклувальної ради про неможливість участі у засіданнях Піклувальної ради із зазначенням причини відсутності;
- виконувати рішення, прийняті міською радою, виконавчим комітетом та Піклувальною радою закладу освіти.

8. Дострокове припинення повноважень члена Піклувальної ради

8.1. Повноваження члена Піклувальної ради закладу освіти можуть бути припинені достроково за ініціативою члена Піклувальної ради або за ініціативою суб'єкта делегування на підставі письмової заяви на ім'я Голови Олександрійської міської ради або уповноваженого радою органу.

8.2. Член Піклувальної ради закладу освіти зобов'язаний невідкладно подати Міському голові письмову заяву про припинення своїх повноважень у разі виявлення обставин невідповідності незалежного члена Піклувальної ради закладу освіти вимогам до незалежних членів Піклувальних рад закладів освіти, визначених даним Положенням.

8.3. Суб'єкт делегування, отримавши письмову заяву члена Піклувальної ради закладу освіти про припинення своїх повноважень, повинен прийняти рішення щодо припинення повноважень відповідного члена Піклувальної ради протягом 30 календарних днів з дня отримання заяви або рішення Піклувальної ради відповідно. У разі неприйняття рішення суб'єктом делегування протягом вказаного строку, рішення щодо припинення повноважень відповідного члена Піклувальної ради вважається таким, що прийняте суб'єктом делегування за принципом мовчазної згоди.

8.4. Повноваження члена Піклувальної ради закладу освіти припиняються також у випадку:

- неналежного виконання обов'язків – з моменту прийняття відповідного рішення суб'єктом делегування;
- неможливості виконання обов'язків члена Піклувальної ради закладу освіти за станом здоров'я – через два тижні з моменту надання ним або його законним представником письмового повідомлення про це відповідному суб'єкту делегування;
- притягнення до відповідальності за вчинення злочину – з моменту набрання законної сили вироку суду;

- смерті;
- визнання його недієздатним, обмежено дієздатним, безвісно відсутнім чи померлим – з моменту набрання законної сили рішення суду;
- ліквідації Піклувальної ради – з моменту відповідних змін до Статуту закладу освіти;
- закінчення строку, на який члена Піклувальної ради було призначено – з наступного дня після закінчення відповідного строку;
- пропуску без поважних причин трьох та більше засідань Піклувальної ради.

8.5. У разі припинення повноважень члена Піклувальної ради суб'єкт делегування має призначити іншого члена Піклувальної ради відповідно до повноважень, визначених Положенням призначення членів Піклувальної ради у строк, що не перевищує двох місяців.

**ІНФОРМАЦІЙНА ДОВІДКА ПРО
КИРОВОГРАДСЬКУ ОБЛАСНУ ОРГАНІЗАЦІЮ ВСЕУКРАЇНСЬКОЇ ГРОМАДСЬКОЇ
ОРГАНІЗАЦІЇ
«АСОЦІАЦІЯ СПРИЯННЯ САМООРГАНІЗАЦІЇ НАСЕЛЕННЯ»
(КОО ВГО «АССН»)**

Кіровоградська обласна організація Всеукраїнської громадської організації «асоціація сприяння самоорганізації населення» / КОО ВГО «АССН» створена 25 березня 2009 року.

Поштова адреса: 25006, м. Кропивницький, вул. Тараса Карпи, буд. 84, офіс 610а
Юридична адреса: 25006, м. Кропивницький, вул. Єгорова, буд. 17, кв. 4

Електронна адреса: infoapsoa@gmail.com

Сайт КОО ВГО «АССН»: <http://samoorg.kr.ua/>

Сторінка у соціальній мережі Facebook: <https://bit.ly/2SsN2w5>

Місія КОО ВГО «АССН»: сильне громадянське суспільство, в якому гармонійно реалізуються жінки і чоловіки.

Напрямки діяльності КОО ВГО «АССН»:

1. **Впровадження реформи освіти на принципах гідності, взаємоповаги та партнерства.** Кожна дитина має право на отримання якісної освіти незалежно від того, де вона народилася і в якій сім'ї проживає (стаття 28 «Конвенції про права дитини»). Чи так це зараз в Україні? На жаль, ні. Саме тому ми підтримуємо розвиток системи освіти, адвокатуємо фінансову незалежність навчальних закладів та докладаємо максимально зусиль для розвитку альтернативних інноваційних методів навчання та розбудові мережі позашкільних навчальних закладів.

2. **Гендерна рівність.** Сильне і гармонійне суспільство є саме там, де якнайкраще розкриті таланти і здібності кожного і кожної. Суспільство складається не просто з людей, а з жінок і чоловіків. Усі ми різні, але у нас має бути можливість якнайкраще розкрити усі свої таланти та здібності. Чим щасливіший кожен і кожна з нас, тим щасливіші наші діти.

3. **Допомога громадським організаціям, органам самоорганізації населення, об'єднанням співвласників багатоквартирних будинків бути професійними, ефективними і результативними.** Ми переконані, що громадянське суспільство, кожен із нас несе особисту відповідальність за своє життя. Необхідно контролювати владу, бо тільки так забезпечується демократія і баланс у маленькій і великій громаді. Саме тому ми проводимо тренінги та консультиємо громадських активістів в усіх питаннях, пов'язаних із їхньою діяльністю.

ЗАПРОВАДЖЕННЯ ФІНАНСОВОЇ АВТОНОМІЇ ШКІЛ: АНАЛІЗ ЗАКОНОДАВСТВА ТА ПРАКТИЧНІ ІНСТРУМЕНТИ РЕАЛІЗАЦІЇ

КИРОВОГРАДСЬКА ОБЛАСНА ОРГАНІЗАЦІЯ
ВСЕУКРАЇНСЬКОЇ ГРОМАДСЬКОЇ ОРГАНІЗАЦІЇ
«АСОЦІАЦІЯ СПРИЯННЯ САМООРГАНІЗАЦІЇ НАСЕЛЕННЯ»

Поштова адреса: 25006, м. Кропивницький, вул. Тараса Карпи,
буд. 84, офіс 610а
Електронна адреса: infoapsoa@gmail.com
Сайт КОО ВГО «АССН»: <http://samoorg.kr.ua/>

Надруковано: ФОП «Іващук Л.В.»
Наклад: 370 примірників